

1. 1986 98. ÅRG.

Løssalg kr. 15

STAV OLAV

Kirsten Wisløff Andrésen, s. 1

Katolsk pedagogikk?

Lars Roar Langslet, s. 6

Fredsprisen til Elie Wiesel

Kees van Vliet, s. 12

Pater Boffs drøm

Oddvar Lind, s. 15

Padre Julio – gatebarn-aktivist

Gunnel Vallquist, s. 18

Stillhet og meditasjon

Rolf Bowitz, s. 20

Også norsk fra Vatikanet

OLAV

Legfolk er helst kvinnfolk – eller omvendt

Man behøver ikke gripe til statistikken for å finne bekreftelse på overskriftens påstand: et blikk rundt i kirkebenkene og ellers på det kirkelige gulvplan er nok. Hvis disse mange Martha-Mariaer forsvant, ville ikke bare kirkecaffen bli kald, det ville også bli nokså tomt og stille i våre kirker. Dertil ville diverse menighetsråd og andre råd skrumpet faretruende inn, mange gamle og ensomme ville bli enda ensommere, og skarer av katolske barn ville få slippe katekese og få like mange «frilørdager» som andre barn i vårt land. At mange av dem ville juble over slik uventet herlighet, er en annen sak og vel verd litt overveielse ved en annen anledning.

Jo, kvinnfolkene er det mest tallrike legfolk. Og selv om vi gir overskriften en matematisk vri og stokker den

om etter prinsippet om at «faktorenes orden er likegyldig», beholder den sin katolske gyldighet: kvinnfolk er helst legfolk, for hva skulle de ellers være i katolsk sammenheng? Prest får de ikke bli, det ble sist fastslått – men forhåpentligvis ikke fastlåst – i den nye kirkeloven av 1983. Selv om loven inneholder fullmaktsordninger og pastorale nødløsninger som åpner døren for kvinners tjeneste i pastoralt arbeid og i undervisningstillinger ved presteseminarer og universiteter, og såvidt setter den på gløtt for prekjentjeneste og en viss medvirkning i liturgien, så tillater den ingen vigsel til kirkelig tjeneste. Og det er hierarkiet som åpner døren i det enkelte tilfelle.

Tallet på katolske menigheter uten fast prest på stedet stiger på verdensbasis. Mest prekær er situasjonen i deler av Latin-Amerika, men også her i Europa begynner problemet å bli påtregende. Blant dem som kalles av Kirken til å administrere slike menigheter og utføre alle en sogneprests oppgaver unntatt det å feire messen og høre skriftemål, finnes diakoner – les vigslede menn – ordensbrødre, søstre og legmenn. Ordenssøstrene utgjør her den største gruppen, og igjen er det særlig i Latin-Amerika de arbeider, men også i vår del av verden finnes slike kvinnelige «sogne-prester». Tjene må hun altså gjerne, den trofaste Matha-Maria, men uten i egentlig forstand å ha Kirkens velsignelse. Er Kirken tjent med å holde fast ved et slikt prinsipp?

Våre nordiske biskoper mener nei. De har tillatt seg ved flere anledninger å si fra at noe må gjøres, og at et sted må man begynne. Sist de sa fra var for et års tid siden i sitt forhåndsdokument til den ekstraordinære synoden før jul i fjor. Der anbefaler de ikke bare at kvinnens stilling i Kirken blir tatt opp under synoden om legfolket i 1987, men de kommer også med følgende særdeles klare tale: «Men én ting ber vi uttrykkelig om her og nå, nemlig at Den hellige stol på nytt tar opp og følger opp spørsmålet om vigsel av kvinner til permanent diakontjeneste i Kirken.»

Den 28. januar 1977, kort etter offentliggjørelsen av «Inter Insigniores», Vatikanets «Erklæring om spørsmålet om kvinners adgang til presteembedets tjeneste» som erklærer at kvinner ikke har adgang til slik tjeneste, forkynte L'Osservatore Romano at Kirken nå ville undersøke spørsmålet om diakonat for kvinner. «Det dreier seg her om spørsmål som tas opp igjen i sitt fulle omfang,» heter det i St. Olavs oversettelse fra dengang da.

Noen utredning om vigslet diakontjeneste for kvinner er ennå ikke kommet, til tross for til dels ivrig skrivevirksomhet i Vatikanet i den senere tid. Den romerske kvern maler som kjent langsomt, på godt og på ondt. Det spørs likevel om Kirken – og kvinnfolkene – har godt av å vente stort lenger.

KATOLSK PEDAGOGIKK?

Kirsten Wisløff Andrésen

1

Det er ikke særegne metoder eller emner som er det sentrale i katolsk pedagogikk, skriver Kirsten Wisløff Andrésen, lektor ved St. Sunniva Skole i Oslo og mor til seks barn, i denne artikkelen. Katolsk pedagogikk dreier seg om «en måte å leve sammen på som lærer og elev: en krevende livsstil.»

«Muligt at drive katolsk skole med kun 12 katolske elever og kun 2 katolske lærere», heter det i en artikkel i det danske Katolsk Orientering for 25/9-85. Skolen det her gjelder, har tilsammen 17 lærere og nesten 200 elever, men altså bare henholdsvis 2 og 12 er katolikker. Kan det virkelig være mulig å drive en katolsk skole – eller kanskje vi heller skulle si: drive en skole katolsk under slike forhold? Og er det bryet verd?

Ja, mener ledelsen ved Skt. Nikolaj skole i Esbjerg. Det er mulig, og det er viktig. Men det kan bare la seg gjennomføre hvis ledelsen

- a) har en bevisst holdning til hva den vil med skolen og
- b) har lojale medarbeidere.

I det følgende skal vi se nærmere på det første av disse punktene: en bevisst holdning til hva vi egentlig vil med katolske skoler.

Lang tradisjon og vide perspektiver

Katolske skoler og katolsk pedagogikk ble banebrytende og ledende på en gang på 1500-tallet. Jesuittene gjorde den gang en revolusjonerende pedagogisk innsats både når det gjaldt organisering, innhold og undervisningsmetoder. Deres skoler tok utgangspunkt i et kristent livssyn. På den basis laget de et gjennomtenkt pedagogisk system. Systemet ble så godt at vi i dagens skole fremdeles finner tydelige spor av det. Men mangt kan ikke tenkes ferdig en gang for alle. Mangt må tenkes på nytt av hver generasjon.

Slik må hver generasjon tenke nytt om sine skoler. Også vi katolikker må tenke nytt om våre. Skal de kunne forsvare sin plass i våre dager, må de være grunnet på en gjennomtenkt pedagogikk i samsvar med et ajourført katolsk syn på

livet og menneskene for – som det heter i *The Catholic School: «ensuring the distinctive Catholic character of the school»* (sikre skolens klart katolske preg). Ellers vil de ikke lenger være katolske skoler, hvor gjerne man enn ville. Og der skal være «en pædagogisk metode i overensstemmelse med vor tids forskningsresultater», heter det i *De Educatione Christiana*.

Men finnes det en moderne katolsk pedagogikk som vi kan bygge katolske skoler på? Og hva går den i tilfelle ut på?

La det være sagt med en gang at katolsk pedagogikk har et langt mer omfattende nedslagsfelt enn våre katolske skoler. Dem har vi sørgelig få av i Norge – og noen undrer seg vel på om de vi har, er liv laga i vår moderne verden.

Katolsk pedagogikk har et mye videre perspektiv. Den angår alle katolske pedagoger og alle som har med oppdra-

Bedret forhold Roma – Warszawa

Ifølge *Catholic Herald* vil det i løpet av høsten finne sted et møte mellom paven og general Jeruzelski. Paven har uttrykt «tilfredshet» ved frigivelsen nylig av de polske politiske fanger. Dette blir sett på som et skritt på veien mot en dialog mellom Kirken, Solidaritet og regjeringen.

2

gelse og undervisning å gjøre – fra foreldre via førskolelærere og lærere av alle slag, universitetsprofessoren iberegnet. Er det da noe krysningspunkt mellom vårt liv som katolikker, og vårt virke som pedagog? Kan vår tro gi oss retningslinjer og holdepunkter i arbeidet med elever, uansett nivå i skoleverket eller deres eventuelle trostilhørighet? Kan troen gi oss en plattform å stå på?

Utgangspunktet: et katolsk menneskesyn

«Kombinasjonen kristendom og pedagogikk er både spennende og krevende. Det er ingen tradisjoner for å kombinere de to fagområdene her i Norge», heter det i en artikkel i *Vårt Land* 9.5.86. Dette gjelder i alle fall for katolske pedagoger. Vi har nok drevet med vår pedagogiske gjerning på hver vår tue uten alltid å se gjerningen ut fra vår tro.

Men hvis vi nå forsøker å kombinere katolsk tro og pedagogikk, hva fører det til? Har vi noe å støtte oss til i forsøkene? Vi har de før siterte publikasjonene, erklæringen *De Educatione Christiana* som ble vedtatt av Det annet Vatikan-konsil i 1965, og *The Catholic School*, utgitt i 1977 i Rom av

Den europeiske bispekonferanse

Rådet for de europeiske bispekonferanser har nylig avholdt sin generalforsamling i Warszawa. Det var siste gang den engelske kardinal Hume ledet forsamlingen. Presidentvervet vil nå bli overtatt av kardinal Carlo Maria Martini, erkebiskop av Milano og tidligere rektor ved Gregoriana-universitetet i Milano.

CATHOLIC HERALD

Kongregasjonen for kristen oppdragelse.

Enhver pedagogisk tenkning grunner seg på bestemte oppfatninger om mennesket: hva mennesket er, hvilke muligheter det har for utvikling og hva som er målet for/med den enkelte her i livet, kort sagt: et menneskesyn. Katolsk pedagogikk må (hvis den finnes) derfor ha sitt utgangspunkt i et katolsk menneskesyn. For oss katolikker er mennesket skapt i Guds bilde. Hvert eneste menneske er unikt, enestående og uendelig verdifullt i Guds øyne. Dette gjelder alle mennesker. Selv den minste elev.

Og målet for den enkelte er *tosidig*. Det endelige og overordnede mål er å nå fram til Guds rike. Men underveis dit skal den enkelte leve sitt liv i Mesterens fotspor, i samspill med og i tjeneste for sine medmennesker i det samfunn han eller hun er en del av. Mennesket har altså både et dennesidig og et hinsidig mål. To like viktige mål.

Dette er det uomtvistelige utgangspunktet for en katolsk pedagogisk tenkning. Men hvilke konsekvenser får det så i praksis?

En elev som er skapt i Guds bilde, har krav på vår respekt og – ikke minst – vår

Variert underholdning – fra verdensrommet

«Satelittene kan p.t. formidle et 20-tall programmer, likt og ulikt i én lapskaus – til storparten av landet» skrev Bjørn Bjørnsen nylig i *Arbeiderbladets* serie «Tanker i tiden»: «Sport, popvideo, myk- og hardporno, grøssere, action, reportasjer og sovjetiske sjakkprogrammer er bare å hente ned. Særlig interesserte kan kjøpe en parabolantenne og få inn det

omtanke, vår omsorg og vår kjærlighet. Dette er et uendelig positivt utgangspunkt for vårt pedagogiske virke. Det må være det bærende element i all katolsk pedagogikk: respekt for og kjærlighet til den enkelte. Dette gir også en veiledning for hvilke pedagogiske virkemidler vi som katolikker kan bruke. Det er ikke alle pedagogiske metoder som i samme grad bygger på kjærlighet og respekt.

Ikke bare kunnskaper

Med dette utgangspunktet går vi videre og spør: Hva slags mennesker ønsker vi at våre elever skal bli? Hvilke verdier vil vi formidle til og fremme hos dem? Utgangspunktet for vårt svar må være at våre elever skal forberedes for et liv i samfunnet. Dette er nytt innen katolsk pedagogisk tenkning. Tidligere var målet snarere å bevare den enkelte fra verdens smitte. Nå betoner imidlertid konsilet at ungdommen skal oppdras i og for verden. De unge skal både faglig og menneskelig være forberedt til å bære ansvar og fremme positive verdier i morgendagens samfunn. Skolen «skal utvikle mennesker som er ansvarsbevisste, og som er i stand til å velge fritt i overensstemmelse

meste hvis de vil ta omkostningene og bryet . . .»

«Kom ikke og fortell meg at dette er mediefrihet», skriver Bjørnsen, – «å velge mellom mord på tusen måter. Å drukne i bilder som vi og vårt kinosystem avviste med forakt for bare få år siden.» Han etterlyser mer bevisst styring: Slik at man ennå kan ha «en sjanse til å redde også friheten i eteren. Men nå haster det.»

Volden i Nord-Irland: Paven sier stopp

Pave Johannes Paul II har på nytt oppfordret de stridende partene i Nord-Irland til å gjøre slutt på voldsaksjonene og slå inn på fredelige veier for å løse konfliktene. Bakgrunnen for at paven

bragte emnet på banen denne gang, var at Irlands nye ambassadør til Den hellige stol, Brendan Dillon, avla et besøk hos paven. – Ved å bruke vold forsinker man bare rettferdighetens dag, sa paven blant annet til den nye ambassadøren. NØP

3

Ignatius av Loyola, reformpedagog fra 1500-tallet malt i 1585 (etter en ukjent dødsmaske) av Sanchez Corello, hoffmaler hos kong Filipp II av Spania.

med sin samvittighet. Med andre ord: skolen er en institusjon hvor unge mennesker gradvis lærer å åpne seg for livet slik det er, og hvor de lærer å skape en spesiell holdning inne i seg selv til livet slik det burde være . . . En skole er ikke bare et sted hvor man kan velge mellom ulike intellektuelle verdier, men et sted hvor man stilles overfor et spekter av verdier som leveres her og nå,» heter det i The Catholic School.

Her berører vi kjernen i katolsk pedagogikk, ikke bare den som utøves på katolske skoler, men den som gjelder for alle katolske pedagoger. Det dreier seg ikke om religionsopplæring. Det dreier seg ikke om ulovlig påvirkning eller snik-forkynnelse. Det dreier seg om en måte å være sammen med med-mennesker på. Og i dette tilfelle er medmenneskene elever – og poenget er at vi pedagoger skal være levende forbilder.

Verdier og livsmønstre

Som pedagoger formidler vi ikke bare kunnskaper, men også verdier og livsmønstre. Dette gjør vi uansett, hvor mye vi enn tror at vi er objektive og nøytrale kunnskapsformidlere. Derfor er det enormt viktig at

Tre fredspriser

Det gresk-ortodokse akademi på Kreta har tildelt den engelske mgr. Bruce Kent, den svenske Elisabet Palme (enken etter statsministeren) og den tyske forfatteren Günther Grass akademiets fredspris.

Pater Kent er kjent som en ivrig forkjemper for motstand mot atomvåpen og er nå president for Det internasjonale fredsbyrå. CATHOLIC HERALD

4

vi er klar over og er bevisste i forhold til de livsverdier vi formidler. Som katolske pedagoger skal vi formidle kunnskap så godt vi makter, javel, men også verdier og holdninger som springer ut fra og er i samsvar med katolsk tro. Verdier som ansvarsbevissthet, nestekjærlighet, årvåkenhet for det som skjer rundt en og villighet til å yte en positiv innsats der det trenges. Og disse verdier skal formidles ved «interpersonal relationships», heter det i *The Catholic School*.

Det er ikke særegne metoder eller emner som er det sentrale i katolsk pedagogikk, eller for katolske pedagoger, men formidling av positive verdier ved personlig kontakt og personlig eksempel. I *De Educatione Christiana* heter det om lærerne: «De skal leve i kærlighet med hinanden og med deres elever; de skal være helt gjennomtrengt af apostolisk ånd, for at de endnu mere ved deres liv end ved deres undervisning kan vidne om Kristus, den sande lærer . . .»

Å være katolsk pedagog omformes ved dette fra å være valg av metoder i kunnskapsformidling til å bli en måte å

Kirken og forskningen må komme på talefot

Formannen i Den tyske bispekonferanse, kardinal Joseph Höffner, rettet nylig en appell til forskere om å komme frem til klare verdistandpunkter for omgangen med de teknisk-vitenskapelig fremskritt. Stilt overfor en vitenskapelig styrt teknikk som truer naturen, må spørsmålet om normer og deres legitimering tas opp i hele sin bredde, sa kardinalen. En

leve på som mennesker — og å leve sammen på som lærer og elev: en krevende livsstil. «Koncilet erklærer, at sådanne læreres gjerning er apostolat i ordets sanne betydning, helt tilpasset og nødvendig for vor tid».

En slik pedagogikk ville være en pedagogikk i samsvar med moderne forskning om modellens betydning for oppdragelsen. Det ville være en pedagogikk for vår tid. Ved å utvikle en slik pedagogikk ville katolske pedagoger, som på 1500-tallet, igjen være med å skape en pedagogikk for morgendagen.

Et vågestykke?

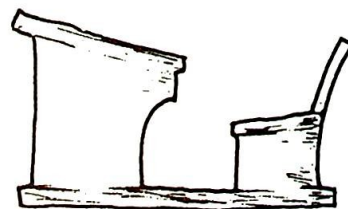
Men når vi tenker over konsekvensene ved en slik katolsk pedagogikk, tør vi da å være katolske pedagoger fullt ut? Eller vil vi holde fast ved å være pedagoger som tilfeldigvis er katolikker? For hvor skal vi hente styrke og inspirasjon til en slik gjerning?

Det er to kilder vi kan øse av. Den ene er vårt katolske miljø generelt. Her kan vi bl.a. peke på det særskilte ansvar presertene pålegges når det gjelder oppdragelse og undervisning. I *De Educatione Christiana* heter

vitenskap som ikke kan frembringe noen regler for hvordan man skal «holde styr på» den viten og de muligheter den selv har åpnet for, står i fare for å bli manipulert av politiske eller økonomiske interesser. Samtidig pekte kardinalen på at det stadig har vært vitenskapsmenn som har advart mot risikoen ved kjernekraft og mot ødeleggelsen av naturen. Etter hans mening er fornyet dialog mellom kirken og vitenskapen igjen høyst aktuell. KNA

det: «Derfor minder koncilet alle biskopper og præster om deres tunge ansvar: de skal udrette alt, hvad de formår, for at alle troende kan nyde godt af en sådan kristen oppdragelse, og da især de unge, som er Kirkens håb.» De skal utrette alt de formår. Og noe av det de da må utrette, er å veilede og støtte katolske pedagoger.

Den andre kilden finnes ennå ikke i Norge. Den er et forum for katolske pedagoger. Hvis vi skal kunne mestre den situasjon vi står i, kunne få inspirasjon, støtte og «påfyll» når vi går tomme, må det utvikles et katolsk pedagogisk miljø der vi kan drøfte problemer, utvikles og styrkes, hente inspirasjon, veiledning og støtte av og hos hverandre.

Charles Curran får støtte

Enkelte av de mest fremtredende katolske teologer i Storbritannia har i brev til kardinal Hume og erkebiskopen i Glasgow kritisert hva de kaller kirkemyndigheters innblanding i fritt ordskifte. Saken gjelder pater Charles Curran ved «The Catholic University of America». Han er blitt nektet å undervise i katolsk teologi på grunn av sin holdning til bl.a. Kirkens lære om seksualmoral.

CATHOLIC HERALD

Ønske om større teologisk frihet

To biskoper som står sentralt i den katolske kirke i USA har kommet med klart uttalte ønsker om større teologisk frihet. Den «moderne verdens store spørsmål» må diskuteres med større objektivitet, skriver erkebiskopen av Chicago, kardinal Josef Bernardin i et innlegg i bispedømmets egen avis. Også biskopen av

Albany, Howard Hubbard, ønsker at teologien må få betydelig større frihet – om man ønsker å gjøre troen forståelig for mennesker i vårt århundre.

Bakgrunnen for disse uttalelsene er at den katolske teologen Charles Curran er blitt fratatt sitt lære-embete etter at Vatikanet fant at han var kommet på kant med gjeldende moraloppfatninger i Kirken. NØP

Kommentarer til «Curran-saken».

«Undervisningsforbud for amerikansk teolog» het et nyhetsoppslag i St. Olav nr. 9-86. Teologen var pater Charles Curran, professor i moralteologi ved The Catholic University of America, og Vatikanets forføyningr skyldtes at Curran «gjentatte ganger har nektet å godta kirkens lære.» Pater Curran på sin side hevder retten til «ansvarlig dissens» (responsible dissent) når det gjelder «læreembedets syn på det uoppløselige ekteskap, på abort, eutanasi, masturbasjon, kunstig prevensjon, sex før ekteskapet og mellom homoseksuelle.»

Curran-saken har satt mange pinner i bevegelse, og den vil neppe være utdebattert med det første! Her følger noen reaksjoner på kontroversen.

«katolsk orientering» bragte nylig flere innlegg – for og imot professor Curran. Blant annet viste vår danske kollega til uttalelser fra den meget ansette østerrikske professor Bernhard Häring (Currans tidligere lærer), som hevder at Curran aldri har betvilet kirkens læremyndighet og aldri er blitt anklaget for å ha uttalt seg imot kirkens dogmer.

I tidsskriftet «Christ in der

Gegenwart» skriver professor Häring at «Curran er seg bevisst at en ensidig betoning av den kirkelige myndighet kan føre til at den mister sin betydning, dersom det ikke blir gitt fornuftige begrunnelser for normene, og dersom tidsbetingede løsninger fremstilles som absolutte, alltid gyldige prinsipper.»

Ifølge en artikkel i «Herder Korrespondenz» dreier det seg om «spørsmål som det kirkelige lære-embete og moralteologien i lang tid har vært uenige om.»

De fleste amerikanske teologer har en følelse av – heter det i «katolsk orientering» – at «Curran her optræder i stedfortræderens rolle. Derfor har over 700 amerikanske teologiprofessorer erklæret sig for solidariske med Currans undervisning uden at ville identificere sig med alle hans standpunkter.»

«katolsk orientering» viser også til at «personligt lever Curran i fattigdom med næsten franciskansk radikalitet. Han er meget kritisk overfor det moderne forbrugersamfund – men han er en

afgjort modstander af legalistisk hårdhed. Han mener at evangeliets krav må følges op med en sjælesorg, der er præget af tålmodige forsøg på at overbevise i stedet for en alt for stærk påberåbelse af autoritet.»

Erkebiskop James Hickey, som er prorektor ved Catholic University of America, håper at Vatikanets tiltak overfor pater Curran vil få ham på bedre tanker, og få ham til å tilbakekalle de av hans «teser» som avviker fra læreembedets oppfatning.

I Vatikanets radio har erkebiskop Hickey sagt at paven og pavestolen både har rett og plikt til å våke over at det som læres i Kirkens navn, også svarer til den katolske kirkes autentiske lære. De troende har rett til å få klar og riktig beskjed, og de professorer som har offisiell kirkelig ansettelse, har et spesielt ansvar i så måte.

Biskop Matthew Clark av Rochester, det bispedømme professor Curran hører til, har oppfordret de amerikanske katolikker til å akseptere pavestolens avgjørelse, heter det i en rapport fra KIPA.

*Når noen lider, når noen er ensomme,
har ingen rett til å gjemme seg bort eller lukke øynene.
Når noen lider urett, har ingen lov til å vende seg bort,
den som lider, har forrang,
hans lidelse gir ham denne rett.*

Elie Wiesel

Elie Wiesels særpregede forfatterskap er i seg selv nok til å gi ham en sentral plass i samtidens åndsliv. Men underveis er han blitt noe langt mer: en stridsmann i første rekke for fred og menneskeverd, sa Lars Roar Langslet i et foredrag den 7. oktober i Katolsk Forum i Trondheim.

Foredraget var viet Wiesels forfatterskap og munnet ut i en varm anbefaling om å la Nobels fredspris gå til denne jødiske forfatter og menneskerettsforsvarer som i særlig grad «kan gi lys til en mørk tid.»

Nøyaktig en uke etter ble prisen – ikke uventet – gitt til Elie Wiesel som «har fremtrådt som en av de mest betydelige åndelige ledere og veivisere i en tid da vold, undertrykkelse og rasisme fremdeles er med på å prege bilde av verden» som det heter i Nobelkomitéens innstilling.

St. Olav gjengir her slutten av Langslets foredrag og sender sin hyllest, men fremfor alt sin takk til medmennesket Elie Wiesel som setter alle sine krefter inn på å bære frem et vitnesbyrd verden hverken har råd til eller lov til å glemme.

Elie Wiesels særpregede forfatterskap er i seg selv nok til å gi ham en sentral plass i samtidens åndsliv. Men underveis er han blitt noe langt mer: en stridsmann i første rekke for fred og menneskeverd.

Et engasjement som i

utgangspunktet var avgrenset til det jødiske skjebnespørsmål, er blitt utvidet til å gjelde konflikter og forfølgelser i alle deler av verden. Kambodsja, Nicaragua og Syd-Afrika er eksempler på utfordringer han har tatt opp i de siste årene. Wiesels innsats gjennom hundrevis av artikler og foredrag, slitsomme reiser og kontakter med politiske ledere er et byggende arbeid som må vekke beundring – også fordi det er så på tvers av realpolitikens velkjente mønstre at ett enkelt menneske, som ikke «representerer» noe annet enn sin egen moralske autoritet, kan få en slik gjenklang.

Egentlig er det vel også på tvers av hans egen legning. «Engasjert» kan enhver prestere å være, især under internasjonale kongresser. Men Elie Wiesel er så omtrent det

motsatte av en kongressløve. Han er et av de minst brautende og mest lyttende mennesker jeg kjenner, selvutsluttende i sin godhet og omsorg. Kanskje er det derfor han får andre til å lytte. Han er tvers igjennom ekte. Hvert ord han bruker, er veiet og gjennomlyst. Han taler med ubestikkelig mot også til denne verdens mektige. Det lavmælte budskapet går alltid rett til kjernen – og frigjør idealitet og ansvarsfølelse hos samtalepartnerne.

Alt dette har gitt Elie Wiesel en posisjon som ingen annens.

Vi må tiår tilbake for å finne diktere som ble veivisere for menneskeheten i sin kamp mot fornedrelse og undertrykkelse, for frihet og rett. Bjørnson var vår mann blant dem – elsket og æret den dag idag av mange folkegrupper som han gikk i

Det er nok mulig å leve eller i hvert fall eksistere uten håp,
kanskje også uten sannhet, men ikke uten bønn.
For bønn er en nødvendig bevegelse innad og utad,
en vei til livet.

Elie Wiesel

TIL ELIE WIESEL

7

Foto: Aftenposten

kamp for. Men han var en av de siste som fikk en hel verden til å lytte. Solsjentyttsin maktet det samme så lenge han stod som en ensom titan mot et undertrykkende regime. Men etter forvisningen var det som om hans røst forstummet.

Også i dette perspektiv er Elie Wiesel en «overlevende», en viderefører av forfatterens gamle funksjon som veiviser og profet. Han søkte ikke den rollen av lyst – tvertimot var

det visst han som ble søkt av en rolle som altfor lenge hadde stått tom. Det var en byrde han tok på seg, fordi han måtte – av troskap mot sitt kall til å bære vitnesbyrd.

I flere år har Elie Wiesel vært en av de sterkeste kandidater til Nobels fredspris. Selv har han neppe behov for den, æresbevisninger har han fått endel av fra før. Men svært mange vil mene at verden har behov for en slik påminnelse

om målestokker som er avgjørende i alt arbeid for fred og humanitet.

Kanskje har fredsprisen hatt sin viktigste funksjon i nettopp å peke ut åndelige lederskikkelser som kan gi lys til en mørk verden – ikke med nye oppskrifter for fredsarbeidets *hvordan*, men ved å fornye vår innsikt i *hvorfor*.

Elie Wiesel er utvilsomt en slik lederskikkelse. ●

Irina Ratusjinskaja løslatt

Den 32 år gamle lyrikeren Irina Ratusjinskaja ble satt på frifot i begynnelsen av oktober etter å ha sonet halvparten av en dom på syv år i arbeidsleir for «anti-sovjetisk agitasjon og progaganda».

Dommen fikk hun bl.a. for å ha deltatt i en demonstrasjon til støtte for Andrej

Sakharov. I tillegg til arbeidsleir ble hun dømt til fem år i indre eksil. Hun ble også anklaget for å ha skrevet dikt som er «kritiske til sovjetisk historie» ifølge myndighetene. En lang rekke menneskerettighetsorganisasjoner i Vesten har arbeidet for at hun skulle bli løslatt fra fangenskapet. St. Olav tok opp hennes sak i en artikkel i nr. 9 i år.

Ingen særstilling

Mannens særstilling i skapelsesberetningen er menneskelig diktning, sa den jødiske forfatter og professor Pinchas Lapide nylig i et foredrag for tyske katolikker. En redelig teologi finner ikke belegg for en slik særstilling. Slike feiltolkninger er bl.a. kommet inn fordi man etterhvert har «feiet en del ting

8 ELIE WIESEL – EN JØDISK STEMME

Den som en gang har fått lytte til Elie Wiesel – en lavmælt jødisk forteller av Guds nåde med gjennomborende og lysende ord – glemmer det aldri. Å høre en overlevende fra Auschwitz tale om håp og tro, er en gave av den sorten som får en til å slå øynene ned i forlegenhet, den forlegenhet vi ofte føler overfor mennesker som er rammet av prøvelser og lidelser – på kropp og sjel – som vi selv er blitt forskånet for. Og bøye hodet i ærbødighet overfor et menneske som, all ondskap og umenneskelighet til tross, har reddet nettopp sin menneskelighet. Når et slikt menneske taler om håp, er der håp.

I en årrekke har Elie Wiesel vært en utrettelig anklager mot hatet og ondskaperen og mot deres håndlanger likegyldigheten. Og en like utrettelig talsmann for forsoning og håp. Men samtidig til stadighet opptatt av det någende spørsmål: Nytter det?

«Språket makter ikke å fange inn hva vi har lidt, vår lidelse holder til på den andre siden av livet og historien,» skriver han i sitt essay «Croire ou ne pas croire.» «Ghettoen og den låste godsvognen, barn som ble kastet levende inn i flammene, de myrdede, stumme gamle, mødrenes fortvilede blikk, sønnenes avmakt over ikke å kunne gjøre noe for

å lindre sin fars dødsangst. Et normalt menneske kan ikke bearbeide så megen skrekk, kan ikke ta opp i seg så meget mørke, et normalt menneske kan ikke fatte det hele, vil aldri kunne fatte det.

Hva skal så vitnet gjøre med sitt vitnesbyrd? ... For ham gjelder det ene og alene å overleve for å kunne berette om det. Har han kanskje overlevet til ingen nytte? Dette angstfylte spørsmål er betegnende for mine lidelsesfeller. De stiller seg stadig det samme spørsmål – om meningen ved at de overlevde. Overlevde som ved et under, slik mange med urette sier. De føler seg skyldige overfor de døde som har gitt dem et oppdrag de umulig kan oppfylle ...»

Det tyske Herder Verlag utgav tidligere i år en liten samling med essays og artikler av Elie Wiesel, hentet fra tidligere publiserte bøker og samleverker. Bokens tittel «Gjør mine historier til bønner» er «lånt» fra den hasidiske rabbiner Nachman von Bratzlaw som Elie Wiesel selv gjerne siterer. Elie Wiesel har dype røtter i hasidismen, en mystikerbevegelse innen jødedommen som oppstod på 1700-tallet, og som er preget både av dyp fromhet og varm livsglede. Boken inneholder bl.a. tanker om tro, og om troens

spørsmål, om bønn og om Guds ensomhet og lidelse, et tema som står sentralt hos de hasidiske rabbinere og mystikere. «Må man ikke ha medynk med en far som ser hvordan hans barn blir drept av mordere som også er hans barn? Finnes det en grusommere pine? En bitrere samvittighetsnød?» skriver Elie Wiesel.

Vi trenger å lytte mer til denne jødiske stemme:

Gjør mine historier til bønner, sa den berømte rabbi Nachman von Bratzlaw til sine tilhengere. Hos hans «elev» Franz Kafka høres en gjengklang av disse ordene når han ganske enkelt erklærer: å skrive er lik å be ... Like lite som mennesket kan leve uten litteratur, like lite er det i stand til å overleve uten bønn. Men i det samfunn vi lever i, blir det stadig vanskeligere for det moderne menneske å be. Det moderne menneskets tragedie ligger i at det har erobret verdensrommet, men har glemt sine bønner...

Hva betydde bønner for mine forgjengere og for meg selv, deres elev? Ikke bare muligheten til å møte Gud, men også det virkelige møte med Ham; øyeblikk av nåde, av hengivelse, av tilnærmelse, av det å si ja. Hvis kunsten er en

under teppet» for å bevare den maktposisjon mennene hadde ervervet.

Lapide understreket at Gud skapte kvinnen som likeberrettiget vesen, og at dette kommer klart til uttrykk i den opprinnelige hebraiske bibel. Senere århundrer har av ulike grunner forkludret denne kjensgjerning. KNA

Katolikker i Sri Lanka

Amnesty International har vendt seg til regjeringen i Sri Lanka og bedt om opplysninger angående flere hundre personer som sikkerhetsstyrkene skal ha bortført. Det gjelder i første rekke tamilske borgere, – av dem tilhører de fleste den katolske kirke.

CATHOLIC HERALD

Kvinner på frammarsj

For første gang er en kvinne – til og med en katolsk sådan – blitt rektor ved en offentlig skole i Singapor. Undervisningsministeren har slått fast at søster Maria Lau var den best kvalifiserte – selv om hun var katolikk!

CATHOLIC HERALD

måte å si nei på, så er bønner en måte å svare ja på, ja til skapningen og til sin Skaper, ja til livet og hva det gjemmer på, ja til troen og håpet som jo støtter seg til Ham, ja til brorskap; i bønner er vi alle like, er vi alle brødre. For den søkende og for drømmeren som leter etter drømmer, er bønner et fyrtårn, den er en åpning for sjelen på dens leting etter stillhet eller henrykkelse. Bønn er det mennesket mest trenger til for å virkeliggjøre seg selv eller for å nå ut over seg selv . . . Det kjente ord «Sett ikke lenger deres lit til undere, be salmene i stedet» er meget mer enn bare et uttrykk for humoren hos et fortvilet folk . . .

Bønner er en trosakt i ordets fulle betydning, en bekjennelse av tro på Gud og på historien, på Gud som historiens Herre, en Herre som er likeså rettferdig som han er allmektig og barmhjertig. Det er en trosbekjennelse til ordet, til troen på troen. Uten den er bønner en parodi. Å be er å kunne erkjenne både sin styrke og sin svakhet, å ta mål av sin eksistens og sin fremtid, – å be er både å ta og gi. Uten denne dimensjon ville mennesket være en vesentlig dimensjon fattigere. Ingen er det mer synd på enn det menneske som

ikke kan be: Det er ingen synd ikke å be, det er en straff . . . Bønnens lønn er bønner. Å be er å bryte gjennom ensomheten og overvinne angsten for ensomheten. Bønner er et middel mot lidelse og forfølgelse, men enda mer er den et middel mot ensomhet . . .

Den ensomste jøde trenger bare å slutte seg til en *minjan*, en bønnegruppe, og han er ikke mer alene. Vissheten om at de tekster han ber, bes i samme stund av utallige mennesker over hele verden, føles som en stor hjelp og lettelse. Han blir seg bevisst at de ord han sier, ikke blir borte, at de kommer et sted fra og etterlater sine spor . . .

For hvert ord inneholder noe hellig, og hvert ord streber henimot det hellige. De ord vi sier i dag, har Esaias og Jeremias sagt under andre omstendigheter og andre himmelstrøk, og om våre ord klinger annerledes, så er det vår feil. Vi glemmer at Gud hører oss. Han hører virkelig på oss for å oppmuntre oss til å tale. Når vi sier at våre bønner stiger opp til den himmelske trone, så betyr det at de der blir tatt imot som barn som vender tilbake fra en lang reise. Å be er å føle anger, er å finne tilbake til seg selv . . .

Et eller annet sted i Karpattene, ved den andre enden av mitt liv, sier et jødisk barn sine daglige bønner. For å konsentrere seg bedre, lukker det øynene, og det vugger frem og tilbake for å legge den vanlige hverdagsrytme bak seg. Så, like før bønner er slutt, gjentar det de tretten trosartikler som en lege fra Cordova, den store filosof og lovkyndige Moses, sønn av Maimonides, formulerte for syv hundre år siden: «Jeg tror på Gud, den eneste skaper og kilde for all handling . . . jeg tror at han er den første og den siste, at all straff og all belønning kommer fra ham. Ingen lov kan erstatte hans lov. Jeg tror på Messias' komme, selv når han lar vente på seg. Jeg skal vente på ham dag etter dag.»

Jeg betrakter det bedende barnet som ser seg engstelig omkring, jeg lytter og gripes av lengsel.

Man føler trang til å sitere hele boken, for intet av det Elie Wiesel der sier, er likegyldig. Og det at hver ord, hvert spørsmål og hvert forsøk på svar er gjennomlyst av så dyrekjøpt erfaring, gjør dem ekstra verdifulle og påtrengende. Og nødvendige i ordets egentligste betydning: De er på sin måte et bidrag til å «vende, til å snu nøden» i verden. UKJ

Med nytestamenter på hodet!

Det ble «århundrets fest» skriver «Nytt om Bibelen» om en storartet feiring hos perefolket i Kamerun i anledning første-utgaven av Det nye Testamente. Her har norske misjonærer gått i brodden for et ekte pionerarbeid: Først måtte talespråket utformes til skriftspråk, og bibeloversettelsen startet med å lage en peregrammatikk!

Perefolket har en tung fortid som slavefolk og har nå – endelig – fått sitt

skriftspråk. Det ble en dobbel fest, kan «Nytt om Bibelen» berette, for samtidig med feiringen av bibeloversettelsen ble en ny kirke høytidelig vigslet. Festens høydepunkt var en prosesjon av kvinner og menn som skred opp mot alteret med nytestamenter på hodet. De norske misjonærene Konstanse og John Gunnar Raen fortsetter ufortrødent sitt pionerarbeid: nå skal Det gamle testamente oversettes.

Bibelsk oppbrudd

I flere år har det foregått et klart bibelsk «oppbrudd» innen Den katolske kirke, hevdet professor Paul-Gerhard Müller, lederen for Katholisches Bibelwerk i Stuttgart nylig. Dette «oppbruddet» skyldes hovedsakelig at folk i stigende grad er «på leting etter orienteringspunkter», og Bibelen sees i den sammenheng som «en orienteringsbok om retningsgivende verdier».

Professor Müller advarte uttrykkelig

Bibelarbeid under fjerne himmelstrøk:

Å lese årsmeldinger hører ikke til våre kjæreste sysler, men «Årsmelding 1985 for Det norske Bibelselskap» presenterer spennende stoff – ekstra spennende på bakgrunn av den «Bibelaksjon» som er i gang her hjemme.

Visste De f.eks. at Bibelen nå helt eller delvis er oversatt til 1829 språk?

«Samarbeid er nøkkelordet i det verdensomspennende nettverk av bibelselskaper» heter det i årsmeldingen. «Norge har sin plass i dette samarbeidet, og den rolle Det Norske Bibelselskap er tildelt, går først og fremst ut på å støtte der det trengs hjelp.» Mer enn hundre prosjekter i 46 land har norsk giverglede vært med på å støtte. Vi sakser noen avsnitt fra årsmeldingens rapporter fra arbeidet i fremmede verdensdeler.

Afrika

I Kamerun benyttet man det internasjonale ungdomsåret til å la skole-elever og studenter få kjøpe testamenter og bibler til nedsatt pris. «Vi hadde store lagre, men kjøperushet var så stort at vi ikke klarte å imøtekomme behovet». St. Olav noterer også med interesse at paven under sitt besøk i Kame-

run uttalte seg positivt om bibelarbeidet, og at hans besøk «ble et vellykket påskudd til økt bibelspredning blant landets katolikker.»

Madagaskars bibelselskap kan berette at 150-års-jubileet for den gassiske bibel ble feiret året igjennom. 1985 ble også et rekordår: Aldri før har bibelselskapet trykt og distribuert så mange bibler og bibeldeler i løpet av et år.

Fra Mosambik (som kjent ett av Norges hovedsamarbeidsland) blir det meldt at «man kunne ha oppnådd betydelig mer om det ikke hadde vært for krigssituasjonen – og for mangel på emballasjemateriell». Mosambik er et herjet land der «ingen kan ta seg fram på veier eller jernbane uten å risikere livet.» Men krigssituasjon og emballasjemangel til tross: 31 tusen bibler, 40 tusen testamenter og

80 tusen bibeldeler klarte man likevel å distribuere i 1985.

Fra Zambia kommer en årsberetning der stikkordene er glede og takknemlighet: 150 tusen bibler, 71 tusen testamenter og store mengder mindre bibeldeler er distribuert, langt mer enn budsjettet.

Latin-Amerika

Også i det politisk urolige Latin-Amerika ble 1985 et år med til dels rekordartet innsats i bibelarbeidet. F.eks. har bibelselskapet i Bolivia gjort en imponerende jobb: Over åtti millioner bibeldeler, mest beregnet på barn og ungdom, er trykt i årets løp.

Fra Chile kommer en melding om det rene «bibelspredningsmirakel». Bibelselskapet kunne i 1985 notere de høyeste distribusjonstall i sin historie med over 8,3 millioner bibler og bibeldeler. En stor mengde bibelhefter er utdelt gratis til «de fattigste blant de fattige» i avsidesliggende landdistrikter.

Fra El Salvador – preget av politisk og sosial krise – blir det meldt om store vanskeligheter i forbindelse med bibelarbeidet. Ikke desto mindre: med særlig vekt på barn, ungdom og ikke minst på de hundretusener av flyktninger

mot den «fundamentalistiske bibelforståelse» som finnes hos mange sekter. Slik forståelse er preget av «en for engstelig søken etter sikkerhet», etter uforanderlige prinsipper for praktisk handling bygget på «bokstavtro tolkning». Denslags bibeltolkning mangler «broer over til virkeligheten av i dag», sa Müller, den er «misbruk av Den hellige skrift.» Bibelen skal ifølge Det annet Vatikankonsil tolkes i lys av tidens vitenskapelige metoder.

KNA

UBS sender 20.000 bibler til Cuba

De forenede bibelselskapene (UBS) har nylig sendt 20.000 bibler på spansk til Cuba. Det er Den katolske kirke på øya som har mottatt biblene, og de cubanske myndighetene hadde gitt spesialtillatelse til importen, melder Norsk Økumenisk

Pressebyrå. Det nasjonale bibelselskapet på Cuba la ned virksomheten i 1968, og det har bare vært sporadiske leveranser av Bibelen til landet etter dette. Forrige gang en større forsendelse nådde Cuba var i 1984 da de evangeliske kirkene fikk 12.000 bibler og 900 bibelleksika.

NØP/UBS

KJØPERUSH OG ENTUSIASME

11

Bibelen åpen for alle . . . også for skoleungdom i Sudan, et av de landene der bibelarbeidet har trange kår. Foto: Det Norske Bibelselskap.

og tvangsflyttede har det vært ganske stor virksomhet. Et «bibelhus» i hovedstaden vil i det vesentlige bli finansiert av norske midler, nemlig av «Biskop Berggravs minnegave.»

Asia

For Asia-regionens vedkommende kan årsmeldingen konstatere at «her står bibelselska-

pene overfor enorme utfordringer som krever både utholdenhet og entusiasme». Bangladesh melder om håpefulle resultater i et folk der de kristne bare er en liten minoritet. Bibelselskapet er på offensiven når det gjelder å nå ut til nye kretser. F.eks. er unge mennesker mobilisert til frivillig innsats og reiser rundt og besøker landsbyer med bibel-

delere og bibelkassetter.

I Nepal – som har den laveste prosent lesekyndige i hele Asia, og som er sterkt preget av hinduisme og animisme, – må det nødvendigvis bli tungt å drive bibelarbeid. Årsmeldingen fra Nepal gir likevel uttrykk for tro og pågangsmot. Det blir blant annet berettet om unge entusiaster som tar seg fram i uveisomt fjellterreng og blir godt mottatt. Det blir gitt norsk støtte til slike aksjoner.

Årsrapporten fra India minner om den mangfoldige språksituasjonen i dette landet: Ikke mindre enn halvannet hundre språk er representert blant de større og mindre utgaver som det indiske bibelselskapet ga ut i 1985.

Informasjonsbladet «Nytt om Bibelen» forteller at vårt hjemlige bibelselskap har engasjert seg i et samarbeid om bibeltrykkeri i Kina. Fra 1980 til i år er det produsert i alt 1,8 millioner bibler og nytestamenter på statlige kinesiske trykkerier. Imidlertid har ikke disse trykkeriene kapasitet til å dekke hele behovet. Et trykkeri som skal være et felles prosjekt i «De forente Bibelselskaper» vil komme på nærmere 60 millioner kroner. Norge har lovet å skaffe én av millionene. ●

Kirken i Chile

Det ser ut til at den chilenske regjering vil øke sine anstrengelser for å lamme all opposisjon i landet. Etter attentatet på president Augusto Pinochet er seks katolske prester og femten opposisjonsledere blitt arrestert. CATHOLIC HERALD

Kairosdokumentet på norsk
Det såkalte Kairosdokumentet (se St. Olav nr. 3-85 for en sammenfatning) foreligger nå i sin helhet på norsk. Dette sør-afrikanske kirkedokumentet, som går hardt ut mot apartheid på teologisk grunnlag, har vakt stor oppsikt i det internasjonale kirkebildet. Det er Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke og Kirkens u-landsinformasjon som har sørget for å få dokumentet oversatt.

«Dette er et viktig dokument også for kirkene i vår del av verden,» sier Trond Bakkevig, generalsekretær i Mellomkirkelig Råd, ifølge Bergens Tidende. «Det er sjelden vi får tilgjengelig teologisk materiale fra den tredje verden som vinner såpass gjenklang og oppmerksomhet i det internasjonale kirkebildet. Dette beviser at den tredje verden er i stand til å levere spennende og utfordrende teologisk arbeid.»

12 Kees van Vliet:

PATER BOFFS DRØM

Omtrent samtidig som Troskongregasjonen offentliggjorde sin nye instruks om frigjøringsteologien i våres, ble de disiplinære forføyninger mot en av frigjøringsteologiens fremste talsmenn – fransiskanerpateren Leonardo Boff – opphevet. (Se St. Olav nr. 5 – 1986).

På et besøk nylig i Nederland tok Boff stilling til den nye instruks og talte om frigjøringens pave og de undertryktes håp. I samvær med medbrødre i fransiskanernes klosterhage i Utrecht utdypet han hva han mente med sin uttalelse om frigjøringens pave. Pater Kees van Vliet lar oss få føle Boffs anliggender på pulsen.

Drømmen

Denne uttalselsen, sier han, er bygget på virkeligheten og samtidig er det en drøm. Virkeligheten er synoden i Roma hvor paven talte med 21 av de 300 brasilianske biskoper. Der har det skjedd noe som forhåpentligvis vil ha ringvirkninger: Man har klart å overbevise hverandre om at frigjøringsteologien ikke bare er en god sak, men at den også må være virksom overalt hvor mennesker blir undertrykt.

Kanskje kan man si at det mer er paven enn kurien som er blitt overbevist om dette. Hans brev av 9. april til den

brasilianske bispekonferanse er mer direkte enn hans siste instruksjon om frigjøringsteologien. Han gir uttrykk for håp om at den brasilianske kirke med sin frigjøringsteologi skal bidra til at både den uhemmete kapitalisme i vest og statskollektivismen i øst kan bli overvunnet. Det er pavens drøm.

Leonardo Boffs drøm angår selve Kirken fra den høyeste til den laveste. Han håper at Kirken begynner å gjøre det som den sier, at den begynner å stå på de undertryktes side, og at den engasjerer seg med dem som gjør en innsats for rettferdighet og fred. Han drømmer

om en frigjøringens kirke og en frigjøringens pave.

På de undertryktes side

For Boff dreier det seg egentlig om det konkrete kristne liv i praksis. I St. Jans kirke i Utrecht, hvor mange hundre var tilstede, begynte Boff sitt foredrag med å si at endelig anerkjenner Roma frigjøringsproblematikken: «Den hører til kjernen av det evangeliske budskap», står det i instruks (nr. 2). Blant de undertrykte folk hersket den misforståelse at Roma stilte seg opp som fiende av de fattiges frigjøring. Teologene kunne vente at Roma ville sette seg imot den nye strømmingen og bestride dens anliggende. Men paven skriver til og med: «Frigjøringsteologien må forstås som en ny fase i den teologiske refleksjon.» Det viktigste i denne instruksjon er ikke alt som blir sagt om frigjøring, men at det fastslås at Roma er for frigjøring. Det vanlige folk har nå virkelig forstått dette.

Det var meget påfallende at Boff la vekt på det vanlige folk i sitt foredrag. Boff understreket også at frigjøringsteologien og den vellykkede bispesynoden i Brasil ikke var biskopenes eller teologenes fortje-

Anti-rasisme på kirkens dagsorden

Kirker anvendes som tilfluktsted for flyktninger, mennesker med ulik bakgrunn, men med kirkelig tilknytning må samles til antirasistisk kamp, og kirken må ut på gatene for å støtte anti-rasistiske tiltak. Dette er konklusjonene i en rapport «Anglikanerne og rasismen» som nylig ble offentliggjort i London. Den tar opp emner som er brennbare

både i nasjonal og internasjonal sammenheng.

Rapporten slår fast at Den anglikanske kirke er multi-nasjonal, og at de fargede utgjør et stort antall av medlemsskaren. Det foreslås at de fargede i større utstrekning må få komme med i menighetsråd, og at man må våge å utfordre kirkens respektable «image» ved blant annet å være så uortodoks at man i større grad slipper de fargede til.

Noe av det viktigste, hevdes det i rapporten, er å bevege medlemmene ut fra komiterommene og ut på gatene. Kirken er altfor snever i sin bevegelsessfære og for bundet av gamle konvensjoner. Det finnes mange i ledende stillinger og med kirkelig tilhørighet som ikke har vært interessert i anti-rasisme, og Kirken burde utfordre dem til økt engasjement mot rasisme i lys av deres kristne grunnsyn. NØP

I samvær med medbrødre i fransiskanernes klosterhage i Utrecht utdypet pater Boff i sin uttalelse om «frigjøringens pave».

neste. Det faktum at det finnes undertrykkende maktstrukturer og undertrykte mennesker, kaller oss til et profetisk vitnesbyrd utfra en nåværende forståelse av Evangeliets kraft.

Frelse og frigjøring

Åpenbart anstrenget Boff seg for å presentere kardinal Ratzingers instruksjon på en korrekt måte, samtidig som han forsøkte å være tro mot de erfaringer de kristne har gjort i basismenighetene i Brasil. Dette ga av og til en noe utilfredsstillende følelse. Man kan teologisk tale om frelse, som om det langt overstiger den menneskelige frigjøring. Når

man en gang har opplevd frigjøring fra undertrykkelse, kan det også føre til en ny forståelse av hva frelsen egentlig betyr.

Når vi her i Europa får øynene opp for «de krefter som binder oss», og når vi selv begynner å lete etter de steder hvor det skjer frigjøring, blir ikke da frigjøringsteologien også et uttrykk for vår egen drøm? Boff bringer oss i kontakt med basismenighetene, «de spesielle og privilegerte steder, hvor de fattige blir seg selv bevisst, møter hverandre og organiserer seg og tar på seg kampen for frigjøring i Evangeliets lys . . . Her får Kir-

ken igjen et nytt ansikt, fattig, glad og strålende evangelisk . . . Her møter man ny kunnskap som ikke stammer fra vitenskap, men fra det enkle folks erfaring og fra selve troen, som skjenker dem frihet fra den hensynsløse undertrykkelse og fra de mennesker som mener at de har kunnskap og rett til å råde over andre.»

De undertryktes røst

I diskusjonen etterpå viste det seg tydelig at Boff er stemmen til dem som selv ikke har noen stemme. Ved å måtte svare på utfordrende spørsmål ble han enda mer konkret: «overalt hvor noe av frigjøringen kommer til syne, der spirer noe av Guds rike.» Og han tilføyet «da Fidel Castro hørte at jeg sa dette, omfavnet han meg og sa: Det har aldri noen sagt til meg tidligere.» Og videre, «det er ikke noen teologisk prosess, det er en konkret prosess i en verden hvor 2/3 av menneskeheten lever i fattigdom, en prosess som krever martyrer. Gud står ikke på Faraos side. Han står bestandig på de undertryktes side.»

På spørsmål fra en ung kvinne svarte han meget begeistret: «kvinnene, som utgjør to tredjedeler av alle ledere i ba-

Tusener av egyptiske kristne går over til islam

En fundamentalistisk kristen bevegelse er nå startet i Egypt for å demme opp mot presset fra landets muslimske flertall som støtter innføring av islamsk lovgivning (Sharia). Muslimske ekstremister har i senere tid planmessig forsøkt å «overtale» kristne til å gå over til Islam, både ved å bruke trusler og ved å brenne eiendommer som tilhører kristne.

Det er særlig den koptiske kirke som nå mister medlemmer til Islam. Hvert år forlater rundt 7.000 koptere sin gamle kirke. Årsaken skal være at de har problemer med å få arbeid, ønske om å få beholde stillinger i den offentlige forvaltning og problemer med «blandede ekteskap.» En muslimsk kvinne kan ikke gifte seg med en ikke-muslimsk mann.

NØP

Kirken i Sør-Afrika

To dager før rettssaken mot pater Mkhathshowa skulle finne sted i Pretorias Høyesterett ble tiltalen frafalt. Pateren var fengslet og tiltalt som «fare for landets sikkerhet». Dommerens avgjørelse kom i kjølvannet av den afrikanske bispekonferansen som i harde ordelag gikk imot regjeringens unntakslover.

CATHOLIC HERALD

Presseklipp fra Jæren

Pater Leonardo Boff i St. Jans kirke i Utrecht i sommer.

sismenighetene og i Amazonas-området, inntar som en selvfølge sin plass i Kirkens liv. De troende i disse menigheter sier at 'søstrenes messe' er mye mer hjertelig.» Selv er Boff meget konkret på dette punkt: Jo mer klerikal Kirken blir, desto mer blir kvinnene undertrykket. Det historiske åk, som er pålagt kvinnen, er en institusjonell synd i kirken. Man må hjelpe kirken til å omvende seg og til å frigjøre seg fra institusjonelle overgrep. Her ligger en ekstra oppgave for legfolk og for legmannssynoden i 1987: å gjøre kirken mer broderlig og søsterlig.

Altså likevel en fransiskansk drøm.

Oversatt av Ronald Hølscher, ofm

En av våre lesere i vest har sendt oss en artikkel fra «Jærbladet», Bryne, som han mener «St. Olav kan henda vil ha nytte av.» Vi gir den mer enn gjerne spalteplass og takker samtidig innsenderen.

Bør det med jamne mellomrom haldast katolske gudstenester på Jæren? Bør Jæren om ei tid skiljast ut som eigen katolsk kyrkjelyd? Dette er ønsketenkning i den katolske kyrkja i dag, men ein ser ikkje bort frå at det kan verta aktuelt i laupet av få år. St. Svithun kyrkjelyd i Stavanger dekkjer i dag heile Sør-Rogaland, frå Boknafjorden til Åna-Sira, og har omlag 2000 medlemmer. Det vert etter det Jærbladet har skjönt halde gudstenester i Egersund med jamne mellomrom.

Det er ikkje gjort i ei hand vending å konvertera til den katolske Kyrkja. Ein må gå gjennom eit års opplæring før ein vert teken opp i Kyrkja. Det er difor grunn til å tru at mange av katolikkane har eit nærare forhold til Kyrkja enn det som elles er vanleg i Noreg. I Klepp, Time og Hå og tilstøytande område i Sola, Sandnes og Eigersund vil det vera grunnlag for ein romersk-katolsk kyrkjelyd på Jæren med mellom hundre og to hundre

medlemmer, noko som burde vera tilstrekkeleg.

Pater Kjell Arild Pollestad seier til Jærbladet at den katolske Kyrkja i Noreg så snart ho har kapasitet til det bør byrja å oppretta kyrkjelydar på landsbygda. Slik situasjonen er no, finst det stort sett berre bymenigheter. Økonomien og personellsituasjonen held igjen dei utvidingane ein kunne ynskja. Dessutan må ein ha plass å halde gudsteneste, om ikkje anna kan ein bruka ein ledig kjellar eller «låne» ei kyrkja av eit anna kyrkjesamfunn.

Et bilde av «Orre gamle kyrkje som opprinneleg er katolsk» er valgt som illustrasjon til artikkelen i «Jærbladet». I billedteksten heter det at kirken «står ledig det meste av året. Dersom Orre sokneråd godtek det, kan det haldast katolske messer her igjen.» St. Olavs økumeniske hjerte gleder seg.

Prester i Sør-Afrika ønsker sanksjoner

Det sør-afrikanske presterådet i Den katolske kirke har nå kommet med en oppfordring om handels sanksjoner mot Sør-Afrika. Oppfordringen ble enstemmig vedtatt på et prestemøte nylig. Dermed er landets katolske prestand på linje med biskopene som tidligere har anbefalt en internasjonal handelsboikott av apartheidstaten. NØP

Geistlige arresteres i Sør-Afrika

Etter at unntakstilstanden ble innført i Sør-Afrika er minst 60 prester fra forskjellige kirkesamfunn blitt arrestert. Blant dem er også to erkebiskoper, opplyser en talsmann for Det sør-afrikanske kirkerådet. Også 52 legfolk er arrestert i samme tidsrom, – folk som har tatt aktivt del i kirkelig arbeid. NØP

Ut av India!

Etter 40 års misjonsvirksomhet er en belgisk jesuitt, pater Willy van de Kerchhove, utvist fra India. Det er ikke gitt noen grunn for utvisningen.

CATHOLIC HERALD

Oddvar Lind:

*Vi lever i
et dødens samfunn,
men vårt mål
er å skape
et livets samfunn,
sier «Padre Julio»,
katolsk prest
og «gatebarn-aktivist»
i Sao Paolo
i Brasil.
I denne artikkelen
ser Oddvar Lind,
som er tilknyttet
FN-Sambandet,
nærmere på
Padre Julios innsats,
og på andre tiltak
for å hjelpe
i hvert fall noen
av de over
20 millioner gatebarn
i Brasil.*

Padre Julio – «gatebarn-aktivist»

15

– Sao Paulo er som et New York og ti Biafra – en overdådig rikdom omgitt av et hav av fattigdom. Her fins to millioner «abandonados», barn som er overlatt til seg selv, og som kjemper en beinhard kamp for å overleve. Vi som forsøker å hjelpe dem, motarbeides ofte av regimet. Men det fins lyspunkter i mørket, og det gir oss håp for fremtiden. Mange av gatebarna har store ressurser.

Det er Padre Julio som sier dette i en samtale i en av Sao Paulos forsteder. Vi sitter i et spartansk utstyrt lokale, og han snakker med lavmælt stemme om sitt arbeid blant byens fattigste. Han er ikke nådig i sin kritikk av det brasilianske regimet. – Det er et meget brutalt, ja, kriminelt regime. Vi lever i et dødens samfunn. Vårt mål er å skape et livets samfunn, og for å oppnå det trengs det store forandringer.

Padre Julio er 39 år og tilhører venstrefløyen i den katolske kirken. Han arbeider sammen med den kjente pedagogen Paulo Freire og driver med alfabetisering og yrkesopplæring. – Vi forsøker å bevisstgjøre barna gjennom denne prosessen, slik at de kan forstå sin situasjon og være med på å forandre samfunnet.

Dette oppfattes som «revolusjonært» fra myndighetenes side, og vi har stadig konflikter gående, sier Padre Julio forsiktig.

Opprør

Han overdriver ikke. Under vårt ukelange besøk i byen opplevde vi et opprør i en kommunal anstalt for kriminelle ungdommer. I opprøret ble tre ungdommer skutt ned og drept av opprørspolitiet, og flere titalls ble skadd. Politiet rykket inn med tåregassgranater, køller og skarpe skudd etter at ungdommene hadde smadret inventaret i anstalten. Det skjedde etter lang tids misnøye med ledelsen.

– Vi ble sparket og slått for den minste ting. Vi ble behandlet som fanger i et fengsel, fortalte ungdommene til pressen som slo saken stort opp på førstesidene. – Opprør i terrorens hus, lød overskriften i Diario Popular. Senere sto ledelsen for anstalten fram og fortalte at de manglet penger til alt, og at mange av inspektørene var uskikket for jobben.

– Dette opprøret viser hvor eksplosiv situasjonen er, forklarer Padre Julio. – Denne anstalten var overbefolket og autoritær, og da vil det gå galt før eller siden.

Kirkemøte drøfter de nye religiøse bevegelsene

Gnisninger mellom kirkene og nye religiøse retninger kan minke hvis man kan få et møtested hvor kirkens økumeniske ansvarlige og topplederne i de nye religiøse bevegelsene kunne drøfte både forholdet til hverandre og menneskerettigheter og de ulike aktivitetene. Dette er hovedkonklusjonen etter en internasjonal konsultasjon om «Kirken og de nye

religiøse bevegelse» som nylig ble avholdt i Amsterdam.

Møtet, som ble støttet av både Det lutherske verdensforbund (LVF) og Kirkens Verdensråd (KV), utarbeidet også en rekke anbefalinger om utdanning, dialog, ledelse og fornyelse og økumenisk samarbeid med de nye trosretningene.

I fjor sendte Vatikanet ut en rapport om «Sekte eller nye religioner – Pasto-

rale utfordringer.» Rapporten var basert på erfaringer fra nasjonale og regionale bispekonferanser innen Den katolske kirke. Pater Remi Hoeckman var blant dem som utarbeidet rapporten fra Vatikanet, og på konferansen i Amsterdam ga han uttrykk for at Den katolske kirke gjerne ville arbeide videre med dette spørsmålet på økumenisk basis.

NØP

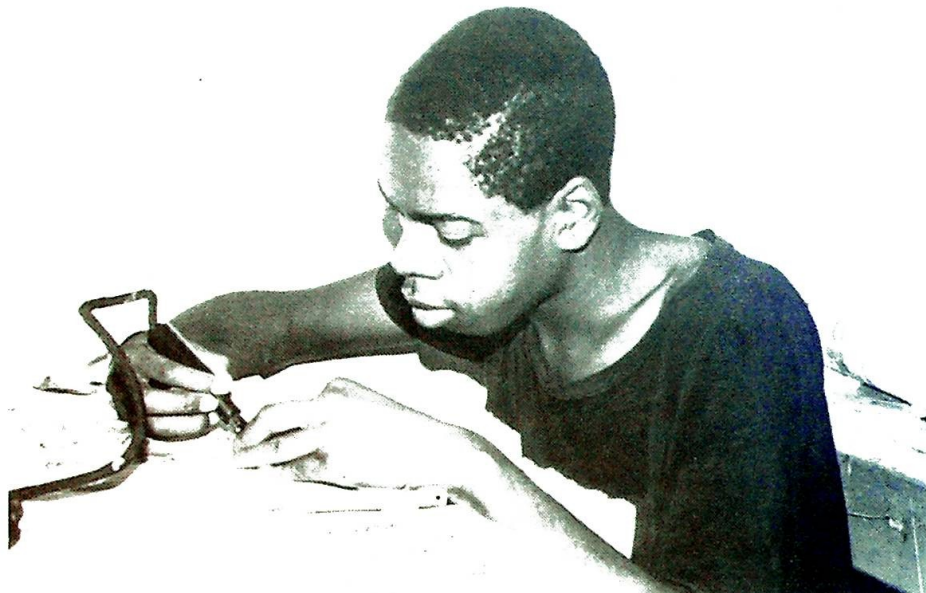
16

Små midler

— I Kirken forsøker vi å menneskeliggjøre dette arbeidet. Det skjer med meget små midler. Selv jobber vi uten lønn. Vi gir barna undervisning og opplæring og behandler dem som medmennesker. Vi legger også vekt på at de selv ønsker kontakt og opplæring. Uten en slik innstilling nytter det ikke. Vi opplever at mange av gatebarna har store ressurser og mye kjærlighet, sier han.

Vi oppdager raskt at kirken har små midler å rutte med. De to stedene vi besøker, er ytterst sparsommelig innredet. Det ene stedet gis det undervisning og en enkel yrkesopplæring. Det andre stedet er et slags «fritidshjem» på dagtid for barn som fortsatt har en viss tilknytning til sin familie. Dette arbeidet er viktig for å unngå at familiene rakner, og at enda flere barn havner i rekkene av «abandonados».

— Problemet med gatebarna er et politisk problem. Det er knyttet til fordeling av ressurser og makt — og til sosiale forhold, urbanisering og jord. Brasil er et rikt land og skulle ha alle muligheter til å løse disse problemene. Isteden ser vi at problemene vokser år for år, avslutter Pader Julio.

Den katolske kirke og FNs barnefond (UNICEF) driver opplæring av gatebarn med enkle midler. Foto: Oddvar Lind.

Brødfabrikk for gatebarn

Han har full støtte i dette synet av andre aktivister i Sao Paulo og Rio de Janeiro. Det gjelder folk i UNICEF, FNs barnefond, og i ulike frivillige organisasjoner som arbeider med gatebarn. Til sammen omfatter disse prosjektene kanskje 2–300 000 barn av i alt 20–25 millioner «abandonados». Det sier litt om problemets omfang.

— Myndighetene gir blaffen i disse barna. Vi får svært liten støtte. Vi driver dette som frivillig arbeid og skaffer støtte

der vi kan, sier Lia Junqueira (45). Hun har selv vært gatebarn og står nå bak en bevegelse som forsvarer og hjelper gatebarna i Sao Paulo, Movimento em defesa do Menor. Hun driver dessuten en liten brødfabrikk og noen verksteder for gatebarn. Dette er kommet i stand med ytterst små midler.

Vi blir med en runde på huset for å se på de ulike virksomhetene og for å hilse på noen av gatebarna, nærmere 30 gutter og jenter i alt.

— Vi ligger ute om natta, under

Forbud mot «turist-ekteskap»

Den romersk-katolske biskop på den lille USA-kontrollerte øya Guam i Stillehavet, Anthony Sablan Apuron, har nå lagt ned forbud mot vielse av ikke-kristne par i sitt bispedømme. Dette er nemlig blitt et problem i senere tid fordi en rekke japanere tiltrekkes av den vestlige kristne vielsesseremoni, selv om de altså ikke er kristne. Flere japanske reisebyråer tilbyr nå «kristne vielsesreiser tur/retur Guam». NØP

«Kristi likklede» undersøkes i England

Vatikanet har nå gitt tillatelse til at Torino-kledet, som mange tror er Kristi likklede, skal underkastes en såkalt «Carbon-14» – undersøkelse i England.

Kledet er i Vatikanets varetekt – i samsvar med testamentet etter kong Umberto av Italia. Det er bare biter de

engelske vitenskapsmennene får med seg. Selve kledet befinner seg i katedralen i Torino.

Det vil ta tid før det kan foreligge noe resultat av den engelske undersøkelsen. Påsketiden 1988 blir antydning som et mulig tidspunkt for offentliggjørelse.

CATHOLIC HERALD

Forsker gjør opprør

17

pappesker og presenninger. Hver morgen kommer vi hit for å jobbe, sier 15 år gamle Carlito og 13 år gamle Terezo, som stolt viser oss hvordan «brødfabrikken» fungerer. Brødet selges på gata og til faste avtagere.

– Vi tjener lite. Men vi får litt yrkesopplæring og et måltid mat. Selv har jeg begynt i første klasse nå, sier Carlito. Bare et fåtall av gatebarna har noen skolegang. En del av dem har fortsatt en sporadisk kontakt med sine familier, selv om de lever på gata. Mange av familiene har åtte–ti barn og lever på ett eller to rom i byens slumstrøk.

– Livet på gatene er hardt. Helst ville vi tjene penger på ærlig måte. Men det er ikke alltid så lett å få noe å gjøre, og noen ganger må vi stjele for å skaffe mat, sier Carlito, som også er nysgjerrig på hva slags land Norge er.

I tillegg til brødfabrikken driver de en liten avdeling med produksjon av vaskemidler. De driver også med skinnarbeid og lager leirfigurer av truede dyrearter i Brasil, som f.eks. skilpadda. Også dette er et ledd i bevisstgjøringen av ungdommene, forteller Lia Junqueira, som har viet hele sitt liv til gatebarnas sak. ●

I spalten «I DAG» i Arbeiderbladet for 16. oktober skriver Gidske Anderson at det nylig er kommet ut en bok i Frankrike hvor en vitenskapsmann gjør opprør mot sin vitenskap. Boken er «Det gjennomslitt egg» («L'Œuf Transparent», Ed. Flammarion.), og mannen er biologen og professoren Jacques Testart, som frembragte det første prøverørsbarn i Frankrike, og som foretok den første nedfrysning av et menneskelig foster.

«Det er kanskje også nødvendig å plassere professor Testart i en videre sammenheng,» skriver Gidske Anderson:

«Politisk kommer han fra den såkalte venstresiden, tidligere militant trotskist. Det er en slik mann som idag sier at det er visse ting i livet som er «hellig» for ham.

Det er visse ting i biologien han ikke vil gjøre, sier han i sin bok...

Han uttrykker det slik: «Jeg – forsker i kunstig befruktning, har besluttet å stanse. Ikke stanse forskningen for å gjøre det vi allerede gjør bedre, men stanse den forskning som arbeider for en radikal endring av menneskenaturen».

Testart setter en klar grense som han personlig ikke vil overskride. Det er hva han kaller bestemmelsen av menneskeeggets personlighet. Man må nå holde opp å late som om forskningen er nøytral, sier han, og at det bare er bruken av den som kan være god eller ond. Forskerne må se i øynene at de må bære ansvaret for det som følger av deres videre forskning. De kan ikke være nøytrale...

Hva er det så Testart ikke vil? Hva er det han mener forskerne nå må ta ansvar for? Det er mange og uhyggelige ting. Den selvbe-fruktende kvinne, for eksempel. Det er i dag biologisk mulig at en kvinne befruktes uten den mannlige sed og føder et barn som genetisk sett er identisk med henne selv. Fortsatte eksperimenter åpner også mulighet for at en mann kan føde barn. Man vil kunne frembringe kunstige tvillinger. Man kan lage en slags celle-bank, hvor stoff tatt fra menneskeegg blir lagret og behandlet for senere bruk i andre menneskeegg, og med bevisst programmering av bestemte egenskaper som målsetting. Testart ser også for seg kryssninger mellom mennesker og dyr.

For sitt eget vedkommende har altså Testart sagt stopp. Han foreslår en internasjonal stans-avtale for biologer og medisinerer på dette området. Men han har åpenbart ikke store troen på at så vil skje. Han er klar over at folk vil stå i kø for å fortsette der han stanser, og at hans etiske standpunkt er hva han kaller «ultramioritær» i vitenskapens verden. Han ser også i øynene at hans beslutning er en form for profesjonelt selvmord...

Testarts bok er symptomatisk for den uro som merkes omkring biologien,» skriver Gidske Anderson, som slår til lyd for at «en klar internasjonal bevegelse fra biologer og medisinerer selv, i retning av disiplin, etiske regler og moral, vil være den beste og mest effektive vei ut av uføret.»

Fortsatt støtte til nordiske prestestudenter

Fem av de ti prestestudenter som får sitt studium finansiert av Ansgarwerk i bispedømmet Osnabrück, skal prestevies i år, meddelte lederen Dorothea Olbrich, lederen for Ansgarwerk, under et styremøte nylig. Fire nye prestestudenter vil bli føyet til Ansgarwerks liste.

Ifølge Dorothea Olbrich blir «Katolsk

sosiallære – på de fattiges side» emnet for Ansgarwerks studieuke i 1987. Årets studieuke for prester, ordensfolk og legfolk fra de nordiske bispedømmer hadde funnet «positiv gjenklang». Ansgarwerk i Osnabrück, som ble stiftet for 20 år siden av biskop Helmut Hermann Wittler, arbeider hovedsakelig med støtte til pastorale, liturgiske og kateketiske oppgaver i Norden. KNA

18 Gunnell Vallquist:

Stillhet og meditasjon

«Jeg vil anbefale dette lille skrift» skriver Gunnell Vallquist om Sven E. Rybergs «Meditationer kring det onyttjade utsädet», - et skrift som er gitt ut av det norske Kverkerforlaget.

Her er «friske formuleringer og iblant overraskende assosiasjoner» sier vår medarbeider, som forøvrig mener at «den kirkekristne vil kjenne seg hjemme - og samtidig møte et friskt pust ute fra viddene.»

I våre dager påtales ofte mangelen på stillhet i kirkens andaktsliv, bønner er blitt for ordrik, troen for intellektualisert. Man henviser til østerlandske meditasjonsmetoder, iblant også til kvekernes time-lange tause andakt. Men erfaringen viser at heller ikke disse former for stillhet uten videre fører til åndelig fordypelse: stillheten kan også gå på tomgang.

Den siden av saken har kvekeren *Sven E. Ryberg* tatt opp i en vakker liten bok *Fader vår*, med undertittelen «Elva meditationer kring det onyttjade utsädet» (Kvekerforlaget 1984). Den er altså utgitt i Norge, men språket er svensk.

Disse meditasjoner er sprunget ut av en lang erfaring. De har hentet mye fra forfattere som Gustav Aulén, Evelyn Underhill, Vladimir Lossky og Friederich von Hügel hvilket sier en del om forfatterens økumeniske perspektiv. Deres dypeste inspirasjonskilde er - som seg hør og bør - den store kvekertradisjonen, og da først og fremst George Fox selv. Men samtidig er de meget personlig holdt, med friske formuleringer og iblant overraskende assosiasjoner.

Blant perlene i teksten vil jeg fremholde dette hasidiske sitatet: «Hvorfor viste Gud seg så ofte for folk i eldre tider, nå er det knapt noen som ser

AIDS kaller på kjærlighet – ikke avvisning

– AIDS er ikke en synd, men en sykdom som påkaller omsorg og kjærlighet og ikke fordømmelse og avvisning, heter det i en rapport som en spesial-kommisjon i Den anglikanske kirke i England nylig har laget.

Rapporten peker på at kristne ikke bare bør rette oppmerksomheten mot dem som er rammet av AIDS. De må også

ham?» - «I våre dager finnes det ikke lenger noen som kan bøye seg tilstrekkelig dypt . . .» og dette, av George Fox, et råd til dem som blir utsatt for fristelse: «Når du innser situasjonen, vær da helt stille i det som er rent inne i deg, da kommer nåden inn. Når du har sett dine tanker og fristelser, så tenk da ikke, men finn deg i det, da kommer kraften inn.» Men ved siden av slike sitater kommer Rybergs egne refleksjoner, uten omsvøp, med en dristig inderlighet, talt inn i vår nåtidssituasjon, et hårdnakket håp hinsides fortvilelsen.

Rybergs skrift vitner på en fordringsløs måte om kunnskap og belesthet. Så sorgelig da at han har snublet i en av de vanligste feilaktige uttrykksmåtene: «den ubesmittede unnfangelse» (obeflekkede avlelsen) er et uttrykk fra den katolske dogmatikken som ikke refererer til det at Jesus ble født av en jomfru, men at hans mor var befridd fra den synd som ellers arves med forplantningen (yttrykket er forøvrig klosset og som skapt til å bli misforstått).

I noen tillegg finnes materiale som kan anvendes til studier - på egen hånd eller i gruppe. Her finnes *Fader Vår* i

peke på livsmønstre som kan føre til en utsettelse av sykdommen. En arbeidsgruppe bestående av medisinerere og andre eksperter som ble satt ned i januar i år, har nå kommet med sine anbefalinger til kirken. Rapporten tar for seg både medisinske aspekter ved sykdommen, drøfter kirkelige omsorgstiltak for dem som er rammet av sykdommen, og tar opp enkelte teologiske og praktiske sider.

Arbeidsgruppen er splittet i synet på homoseksualitet, men valgte klokkelig å sette emnet til side ettersom homofili og AIDS «er to forskjellige saker.»

Rapporten slår kategorisk fast at den eneste måten å unngå at sykdommen skal spre seg på, er at narkomane og mennesker som uttrykker sin seksualitet «uklokt», nå forandrer sin livsstil. Selv om kristne må vokte seg for å virke

fordømmende overfor dem som har fått AIDS, bør de peke på det ukloke ved ikke å leve i pakt med den livskvalitet som følger av de anvisninger Gud har gitt menneskeheten. – Narkomani og promiskuitet er misbruk av Gud-skapte gaver som på kort eller lang sikt vil resultere i ødeleggelse, sykdom, nedbryting eller en tidlig død,» heter det i rapporten. NØP

ulike oversettelser til ulike språk, en del historiske og eksegetiske forklaringer og til slutt en utmerket liten «bønne-antologi» med bibelord til bruk under de mest skiftende sjelstilstander. I et par korte innledende kapitler taler forfatteren ut fra sin kvekererfaring til andre kvekere om risikoen ved «den ubodde stillheten» og behovet for en indre struktur nettopp for dem som har befridd seg fra ytre strukturer. Han minner om at «en konturløs og emosjonell stemningsreligiøsitet i like høy grad bygger på løs sand som en strengt formalistisk liturgi uten levende innhold.» Det er en sannhet som har gyldighet langt ut over grensene for Venneses Samfunn.

Jeg vil anbefale dette lille skriftet. Den kirkekristne vil kjenne seg hjemme i det og samtidig møte et friskt pust ute fra viddene.

Sven E. Ryberg
Fader vår. Elva meditationer
kring det onyttjade utsådet.
Kvekerforlaget, Oslo 1984

Selv Vatikanet er ikke sikkert

Hvordan skal man kunne beskytte paven, - spør Catholic Herald - når bevæpnede banditter kan trenge seg inn i sentrum av Vatikanstaten, slik det skjedde nylig? Det var like før pavens avreise til Frankrike at tre bevæpnede

menn brøt seg inn i det administrative senter i Vatikanet og beordret en safe åpnet.

Heldigvis hadde ikke tjenestemannen nøkler til safen, og en kollega fikk slått alarm. Men inntrengerne unnslopp.

Elleve av hundre franskmenn går i kirken

En undersøkelse viser at rundt elleve prosent av franske voksne regelmessig går i kirken. Omlag 40 prosent av den voksne befolkningen i USA sier de regelmessig tar del i kirkelige handlinger. Gallupen er gjort av representanter for

20

Rolf Bowitz:

Også norsk fra Vatikanet!

Vatikanradioen sender daglig programmer på et skandinavisk språk til Norden. Norsk sendes på mandager, alltid klokken 20.15. Sendingene går ut både på mellom- og kortbølge, men vanligvis er det vanskelig å få inn sendingene på mellombølgen de fleste steder i landet.

De norske sendingene inneholder for det meste nyheter fra hele verden, spesielt slike nyheter som ikke er daglig kost i norske aviser. Ofte er det spesielle innslag som intervjuer eller serier om emner som er beregnet på å informere om katolsk tro og kirkeliv over hele verden.

Den skandinaviske avdeling ledes av svensken pater Lars Rooth SJ, og har både norske, svenske, danske og finske medarbeidere. På denne måte er alle nordiske land utenom Island representert i staben. De jobber både hel- og deltid.

For noen få år siden gikk man over til å sende skandinaviske program hver eneste dag, hvor norsk benyttes mandager, svensk tirsdager, onsdager, torsdager og lørdager, mens det finske program sendes fredager og søndager. Dessuten er det dansk program hver første torsdag i måneden.

Vatikanradioen som helhet mottar mange tusen brev hver måned fra lyttere over hele verden. I det skandinaviske program kommer flere hundre brev fra Norden årlig, og et par hver

I de siste år har enkelte nordiske prestestudenter i Roma arbeidet i Vatikanradioen. Her sees fra venstre Rolf K. Bowitz, Oslo, Claes Tande, Trondheim og Franz Hoyes, København.

uke kommer fra Norge.

Disse brev forteller delvis om hvordan sendingen mottas, og er en rettesnor for teknikere når det gjelder frekvenser, sendetider og retninger på antennene. Men dessuten får man innblikk i de lyttere man har. For de norske lytteres vedkommende, viser det seg at det er for det meste ikke-katolikker som lytter.

De som er interessert i å motta programblad fire ganger årlig, eller som er interessert i ytterligere opplysninger, bes skrive til *Vatikanradioen, Skandinavisk program, V-00120 Vatikanet.* Programbladet sendes gratis.

 RADIOVATICANA

Program for Skandinavia

hver dag kl. 20.15 på 11.715, 9.755 og 6.185 Hz på 25.31 og 49 m. kortbølge samt på 1611 kHz = 186 m. mellombølge.

Billy Graham og ble offentliggjort like før åpningen av hans «franske misjonsreise» nå i høst. I undersøkelsen kom det frem at rundt 63 prosent av befolkningen i Frankrike av og til følte trang til å be. Bare 26 prosent sa at de tror det er mulig å ha et personlig forhold til Gud.

NØP/LWI

Protest mot tortur i israelske fengsler

Amnesty Internationals hovedkontor i London har sendt en protestnote til myndighetene i Israel i anledning meldinger om tortur i israelske fengsler. Organisasjonen krever en offisiell granskning foretatt av regjeringen i

Israel for å få dokumentert sannheten i torturbeskyldninger som tidligere fanger, hovedsaklig palestinere, har kommet med. Etter fangenes utsagn ble de utsatt for tortur i israelkontrollerte fengsler i arabiske og libanesiske strøk.

NØP

Kvinnelige prester i Den finske kirke?

21

En arbeidsgruppe under kirke-møtet i Den finske lutherske kirke har foreslått at kirkeloven endres slik at også kvinner kan bli prester. I forslaget fra arbeidsgruppen, som har vært ledet av biskop *Kuopio Kalevi Toiviainen*, er det ikke tatt med noen passus om samvittighets-klausul som for eksempel skulle gi biskopene anledning til å avstå fra å vie kvinner til prester, eller at mannlige prester skal få anledning til å vegre seg for å forrette gudstjenester sammen med kvinnelige kolleger.

Arbeidsgruppens forslag vil med stor sannsynlighet bli vedtatt på kirkemøtet i Åbo i november. Et vedtak om dette krever to tredjedels flertall, og en undersøkelse blant delegatene til kirkemøtet viser at det er et kvalifiserende flertall som vil stemme for forslaget.

Som begrunnelse for *ikke* å ta med noen samvittighetsklausul, heter det i utredningen at kirkens enhet kommer til uttrykk nettopp i kirkelovene, og en klausul på «kvinneprestspørsmålet» ville innebære en splittelse av kirken. De problemer som vil kunne oppstå i en overgangsfase, mener utvalget bør løses pastoralt og ikke gjennom lover. Utvalget mener også at motstanderne av kvinnelige prester fortsatt bør ha full «hjemstavnsrett» i kirken, og det anser det som selvsagt at ingen «diskrimineres på grunn av

embedssyn eller av kjønn i nominasjoner og valg.»

Biskopene er positive

Med 15 mot 2 stemmer vedtok biskopene i Den finske lutherske kirke på sitt møte i september at kirkelovene bør endres til fordel for kvinners adgang til presteembedet. Heller ikke biskopene mener det er nødvendig med noen samvittighetsklausul i loven for dem som vil reservere seg mot kvinnelige prester. Biskopene hevder derimot at dersom kirke-møtet går inn for forslaget, bør det slå fast to prinsipper:

For det første innebærer innføringen av kvinnelige prester ikke at kirkens lære forandres. Kirkelovens prinsipp om Bibelen og bekjennelsen som grunnlag for kirkens lære, står fast.

For det andre bør også de som ikke kan godkjenne kvinnelige prester, også i tiden som kommer ha full frihet til å utføre sin virksomhet i kirken og kunne bli viet og utnevnt til tjenester i kirken.

Erkebiskop *John Vikstrøm* sa på en pressekonferanse etter bispe-møtet at han var overbevist om at det ikke ville påføre kirken alvorlige skader om det nå ble åpnet for kvinnelige prester.

Uvisst med de økumeniske bivirkningene

Det har kommet forskjellige reaksjoner på kvinneprest-planene fra

de ulike kirkelige leirene i Finland. De ortodokse mener at kvinnelige prester ville bety en trussel mot økumenikken. Den ortodokse metropolitten *Johannes* mener at et vedtak for kvinnelige prester vil vanskeliggjøre arbeidet mot enhet, selv om han mener at saken ikke er så alvorlig at det ville avbryte det positive økumeniske arbeid som er i gang.

Den katolske biskopen, *Paul Verschuren*, mener at kvinneprestebatten til og med har fremmet den økumeniske debatten ettersom den lutherske kirkes embedssyn var blitt klarere profilert. Av de finske frikirkene er det bare metodistene som har innført kvinnelige prester, men både baptister og Det frie misjonsforbundet godkjenner ordningen.

Mange kvinner vil bli prest

Ni av ti kvinnelige «lektorer» (kvinnelige teologer) går inn for ordningen med kvinnelige prester. Noe under halvparten av dem kan tenke seg å bli prest selv, viser en fersk undersøkelse. For tiden finnes det rundt 250 kvinnelige lektorer i menighetsarbeid i Finland, i tillegg til ca. 100 lektorer som i dag innehar spesialopprettede stillinger i kirken.

NØP

NYE GAVEKONTI FOR CARITAS NORGE

Caritas Norge er nå godkjent av «Næringslivets Innsamlingskontroll».

Vi tror mange vil føle det som en betryggelse at det derved også er en instans utenfor vår kirke som ser til at de bidrag vi mottar, blir benyttet på en rimelig måte i forhold til det hjelpearbeid vi driver.

Vi har nå fått tildelt «spesialkonti» som våre bidragsydere bes benytte:

Postgirokonto: 500 4064   Bankgirokonto: 900 4064 (obs. kun 7 sifre)

Det vil imidlertid fortsatt være mulig å sende bidrag til våre ordinære driftskonti.

22

Caritas ber: Hjelp El Salvador!

Jordskjelvet i El Salvador har rammet en befolkning som alt før dette var sterkt nødlidende på grunn av indre uro og et styresett vi som medmennesker og katolikker er nødt å være svært kritiske overfor.

En rekke lands regjeringer og mange frivillige organisasjoner har alt sendt sine bidrag til ofrene. Disse bidragene har bestått både i forsyninger, hjelpemannskaper og penger.

Inntil 17. oktober, er det sendt US\$ 1.350.000 og i tillegg en hel del forsyninger og annen hjelp hvor verdien ikke er beregnet.

De katolske hjelpeorganisasjoner spiller en helt sentral rolle i det hjelpearbeidet som utføres, omlag halvparten av den hjelp som er sendt, kommer fra katolske hjelpeorganisasjoner. Vi samarbeider med erkebiskop Arturo Rivera Damas som har stilt hele den katolske kirke i El Salvador til disposisjon for hjelpearbeidet.

Også Caritas Norge har kunnet sende et bidrag på 200.000 kroner. Dette er imidlertid midler vi har fått tildelt fra norske myndigheter.

Situasjonen i El Salvador påkaller vår solidaritet

Et bidrag er ikke bare spørsmål om penger, men er også uttrykk for vår solidaritet og støtte til en befolkning som er dobbelt rammet, og til en Kirke som er den moralske instans i El Salvador som kan si sannheten om landets forhold.

Send ditt bidrag til (våre nye) gavekonti:

CARITAS NORGE

Fagerborggt. 17
0360 Oslo 3.

Postgiro: 500 40 64
Bankgiro: 900 40 64

Apropos AIDS

Blant mange andre oppgaver har Kirkens Bymisjon også påtatt seg å arbeide blant rusmisbrukere og prostituerte. Dermed unngår man selvsagt ikke AIDS-problematikken. «Gode medarbeidere jobber med problemet», sier generalsekretær Aage Müller-Nilsen, «de har måttet møte sin egen angst, bearbeide holdninger, finne nye rutiner, kjempe seg til trygghet. Og gråte over den manglende kapasitet når det gjelder tilbud til denne truede og utstøtte gruppe.»

Han minner om en ikke ukjent skikkelse fra evangeliet: gutten som var født blind. Og som fikk disiplene til å spørre Jesus «hvem er det som har syndet, han

selv eller foreldrene hans?»

«Som kjent avviste Jesus hele problemstillingen» sier Müller-Nilsen, som mener at «det kan ligge nær å sammenligne de AIDS-syke/HIV-smittede med den tids spedalske. Denne 'nye' sykdommen har samme effekt på omgivelsene – den skaper frykt, irrasjonell angst, moralsk forargelse og utstøting. Og fra religiøse kretser lyder det; – Hva sa vi? Syndens lodd er døden. Det tales om Guds straffedom – og endog om de siste tider . . .

Hvorfor skal vi ha så vanskelig for å lære holdninger av Herren? Han spurte ikke etter årsaksforhold når noen led. Han trakk linjen fra synd til sykdom.

Han sloss alltid for å inkludere dem som falt utenfor, og refsset dem som skjøv andre ut fordi de var «tollere og syndere . . .»

Sannheten er nok at vi ikke greier det aller vanskeligste i kirkens liv til alle tider: å forkynne og formidle Guds kjærlighet, og samtidig arbeide for den gode moral. Vi er flinkere til det siste enn det første. Og vi faller i den felle som alltid står vidt åpen for alle moralens forkjempere: vi blir fordømmende.

Bare den som elsker meget, kan greie kombinasjonen.

Fra Bymisjonøren, informasjonsblad for stiftelsen Kirkens Bymisjon.

Prestevigsel i St. Olav Domkirke i Oslo

Lørdag 29. november blir

Rolf Rollefson, Larvik, og Rolf Bowitz, Stavanger,
vigslet til prest i St. Olav domkirke i Oslo.

Pontifikalmesse med prestevigsel kl. 12.00.

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 15 34 82

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

Dialogmesse

Høymesse

NOVEMBER

12. Josafat, biskop og martyr.
Tit. 3, 1–7. Luk. 17, 11–19.
13. Ferial. Filemon 7–20.
Luk. 17, 20–25.
14. Ferial. 2. Joh. 4–9.
Luk. 17, 26–37.
15. Ferial el. Albert den Store,
biskop og kirkelærer.
3. Joh. 5–8.
Luk. 18, 1–8.
16. 33. alm. søndag.
Mal. 4, 1–2a.
2. Tess. 3, 7–12.
Luk. 21, 5–19.
17. Elisabeth av Ungarn, nonne.
Ap. gj. 1, 1–2,5. Luk. 18, 35–43.
18. Vigselsfesten for Peters og
Paulus' basilikaer i Rom.
Ap. gj. 3, 1–6, 14–22.
Luk. 19, 1–10.
19. Ferial. Joh. Åp. 4, 1–11.
Luk. 19, 11–28.
20. Ferial. Joh. Åp. 5, 1–10.
Luk. 19, 41–44.
21. Jomfru Marias fremstilling i
templet. Sak. 2. 14–17.
Mt. 12, 46–50.
22. Cecilia, jomfru og martyr.
Joh. åp. 11, 4–12. Luk. 20,
27–40.
23. Kristi kongefest.
2. Sam. 5, 1–3. Kol. 1, 12–20.
Luk. 23, 35–43.
24. Ferial. Joh. Åp. 14, 1–3, 4b–5.
Luk. 21, 1–4.
25. Ferial. Joh. Åp. 14, 14–19.
Luk. 21, 5–11.
26. Ferial. Joh. Åp. 15, 1–4.
Luk. 21, 12–19.
27. Ferial. Joh. Åp. 18, 1–2, 21–23.
Luk. 21, 20–28.

Arendal	Tyholmen	lørd. : 18.30	
St. Franciskus kirke	Tlf. 22 209	sønd. : 8.00	11.00
Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	lørd. : 17.45	
Mariakirken	Tlf. 53 77 35	sønd. : 9.15	10.45
Eikeli katolske kirke	Veståsen 18		10.30
	Tlf. 24 25 69		
Bergen	Christiesgt. 16	lørd. : 19.00	
St. Pauls kirke	Tlf. 32 54 10	sønd. : 9.00	11.00
Vår Frue Kirke	Helleveien		9.30
Bodø	Hernesvn. 22	lørd. : 19.00	
St. Eysteins kirke	Tlf. 21 783	sønd. : 9.00	11.00
Drammen	Cappelensgt. 1	lørd. : 13.00	
St. Laurentius kirke	Tlf. 83 20 19	sønd. : 9.00	11.00
Fredrikstad	Kongensgt. 9	9.00	11.00
St. Birgitta kirke	Tlf. 11 438		
Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
Halden	Kristian V's pl. 1	9.00	10.45
St. Peters kirke	Tlf. 81 168		
Hamar	Torvgt. 113	lørd. : 18.00	
St. Torfinns kirke	Tlf. 23 751	sønd. : 19.00	11.00
Hammerfest	Salsgt. 52		11.00
St. Mikael kirke	Tlf. 11 447		
Harstad	Skolegt. 4	lørd. : 17.00	
St. Sunniva kirke	Tlf. 63 696	sønd. : 11.00	11.00
Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00
St. Josefs kirke	Tlf. 23 195		
Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00
St. Theresias kirke	Tlf. 22 381		
Kristiansand S.	Kirkegt. 3	lørd. : 13.00	
St. Ansgar kirke	Tlf. 24 225	sønd. : 9.30	11.00
Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00
St. Eysteins kirke	Tlf. 72 779		
Levanger	Jernbanegt. 29		11.00
St. Torfinns kirke og	Tlf. 81 856		
St. Eysteins sykehjem	Tlf. 81 855		
Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	sønd. : 18.00	
Mariakirken	Tlf. 52 550		

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 62

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
	Lillestrøm	Romeriksgt. 1	9.00	10.30
	<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. 71 28 85		
28. Ferial. Joh. Åp. 20, 1–4, 11–21. Luk. 21, 21, 29–33.	Molde	Parkvn. 25		11.00
	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 51 467		
29. Ferial el. Marias lørdagsmesse. Joh. Åp. 22, 1–7. Luk. 21, 34–36.	Moss	Ryggevn. 24		17.00
	<i>St. Mikael kapell</i>	Tlf. 51 038		
30. 1. søndag i advent. Jes. 2, 1–5, Rom. 13, 11–14. Mt. 24, 37–44.	Narvik	Håreksgt. 82		18.30
	<i>Kristi Kongekirke</i>	Tlf. 41 634		
	Oslo	Akersvn. 1	lørd. : 19.00	
	<i>St. Olav domkirke</i>	Tlf. 20 72 26	sønd. : 9.30	11.00
			19.00	
	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
		Tlf. 67 23 83		
	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15	9.00	11.00
		Tlf. 43 07 71	18.30	
	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52	9.00	
		Tlf. 50 91 91		
	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23	9.00	11.00
		Tlf. 15 38 90		
	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5	lørd. : 18.00	
		Tlf. 64 18 20	sønd. : 10.00	
	Porsgrunn	Sverresgt. 26	lørd. : 18.00	
	<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 50 793	sønd. : 11.00	
	Stavanger	Dronningensgt. 8	8.30	11.00
	<i>St. Svithun kirke</i>	Tlf. 52 55 34	9.30	
			18.00	
	Stord			
	<i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i>			
	<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i>			
	<i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
	Tromsø	Storgt. 94	lørd. : 19.00	
	<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 84 277	sønd. : 11.00	
	Trondheim	Schirmersgt. 1	9.00	11.00
	<i>St. Olavs kirke</i>	Tlf. 52 12 14		
	Tønsberg	Sandefjordsgt. 1		11.00
	<i>St. Olav kirke</i>	Tlf. 11 949		
	Voss	Finnesvegen 57	Etter avtale	
	<i>St. Olavs kapell</i>	Tlf. 51 25 10		
	Ålesund	Nørvesund	lørd. : 17.00	
	<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 37 558	sønd. : 8.30	11.00

DESEMBER

- Ferial. Jes. 2, 1–5.
Mt. 8, 5–11.
- Ferial. Jes. 11, 1–10.
Luk. 10, 21–24.
- Frans Xaver, prest.
Jes. 25, 6–9.
Mt. 15, 29–37.
- Johannes av Damaskus, prest og kirkelærer.
Jes. 26, 1–6. Mt. 7, 21–27.
- Ferial. Jes. 29. 17–24.
Mt. 9, 27–31.
- Nikolas, biskop.
Jes. 30, 19–26. Mt. 9, 35–10,8.
2. søndag i advent.
Jes. 11, 1–10. Rom. 15,4–9.
Mt. 3, 1–12.
- Jomfru Marias uplettede unnfangelse.
1. Mos. 3, 9–20. Ef. 1, 3–12.
Luk. 1, 26–38.
- Ferial. Jes. 40, 1–11.
Mt. 18, 12–14.
- Ferial. Jes. 40, 25–31.
Mt. 11, 28–30.
- Damasus 1., pave.
Jes. 41, 13–20. Mt. 11, 11–15.
- Ferial el. Johanna Fransiska av Chantal, nonne.
Jes. 48, 17–19.
Mt. 11, 16–19.

Neste nummer utgis 9. desember. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarhavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**ST.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

**FLERE AV HØSTENS
BØKER:**

Else Færden Bringsværd: MØTE
MED JEANNE D'ARC,
barne/ungdomsbok, ib. 126 s.
kr. 125,-.

Carl Fr. Engelstad: DE LEVENDES
LAND, ib. 308 s. kr. 178,-.

Kjell Arild Pollestad: MIN
ISLANDSFERD, ib. 157 s. kr. 148,-.

Wera Sæther:
KJÆRLIGHETSSANG, hf. 100 s.
kr. 95,-.

Prisbelønnet i Gyldendals
konkurranse «Norges skrivende
kvinner» 1986.

Sigrud Undset: ARTIKLER OG
ESSAYS OM LITTERATUR, ib.
353 s. kr. 148,-.

Sigrud Undset: KRISTIN
LAVRANSDATTER I-III, ib. bare
kr. 98,-!

Egil A. Wyller: JOHANNES
ÅPENBARING, hf. 203 s. kr. 198,-.

OG FLERE AV HØSTENS BØKER
KOMMER STADIG INN
OG NÅ KOMMER ALLE
KALENDERNE FOR 1987.
IKKE GLEM
ADVENTSKALENDERNE!

Åpningstider
fra 25.11 – 16.12.:
kl. 9 – 17,
lørdager kl. 9 – 15.

**JULEGAVESALG PÅ ST. SUNNIVA SKOLE,
Akersveien 4,
Lørdag 6. desember 1986 kl. 11.00–19.00.**

Stort lotteri – kakeletteri – tombola – åresalg håndarbeider – julepynt m.m. selges.
Morsomme og pene gaver til hele familien.

Kafeteriaen åpner kl. 11.00.
Deilige hjemmebakte kaker selges.
Underholdning: ved elevene.

Velkommen!

FORBIRINGSBANKTIESELSKAPET LIFSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

**RENÉ OG
HÉLÈNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

BEGRAVELSESBYRÅET

 Jacobsen & Søn

Ullevåleavn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

Blikk
på tiden

En arabisk natt

I Frankrike er det nå langt flere muslimer enn protestanter, og i de fleste vestlige land vil vi nok få merke mer til Islams nærvær i årene fremover. Selv har jeg bare en eneste gang vært på besøk i et muslimsk land. Det var en uforglemmelig opplevelse, selv om det samtidig var ganske forvirrende. Som skandinaver flest benyttet jeg en såkalt pakketur, og ble innlosjert på den type feriehotell som nordboere gjerne foretrekker, og som stort sett er de samme hvor i verden man enn kommer. De er beregnet på folk som ønsker mye sol og sjø, men ellers vil leve og forlyste seg akkurat som hjemme. Som sådan er de en meget effektiv beskyttelse mot nye inntrykk og impulser. I det arabiske landet jeg besøkte, hadde lokalbefolkningen ikke engang adgang til hotellet, rent bortsett fra betjeningen. Den var til gjengjeld adskillig mer forekommende og kultivert enn vi er vant med på våre breddegrader.

Jeg skal aldri glemme den første kvelden. Jeg stod på balkongen utenfor mitt værelse, og den arabiske natten var mørkere enn noen natt jeg før hadde sett. Luften var fylt av ukjent duft og fremmede lyder, og selv månen lyste anderledes. Velkjent lød bare slagverk-dunkene fra diskoteket nede i hotellets underetasje, hvor mine nordiske medreisende hoppet omkring til de samme rytmer som hjemme, mens den kunstige belysningen skiftet farve i takt med musikken. Der nede var alt som det skulle være, og hadde det ikke vært for de billige drinkene og de venn-

lige kelnerne, kunne man like gjerne ha moret seg på Geilo.

Samtidig var vi i en helt annen verden, som lå like under våre balkonger. Med ett lød en røst gjennom minaretens kraftige høytalere; ord ble sunget ut i natten på arabisk – som jeg synes er det vakreste av alle språk. Det var bønnetid, og jeg gjenkjente ordene for *Gud* og *barmhjertig*. Det var tid til å prise Gud. Muslimene har også sitt Fadervår. Det begynner slik: «Ære være Gud, universets Herre, den nådige, den barmhjertige, som råder på dommens dag. Deg alene tjener vi, hos deg søker vi hjelp. Led oss på den rette vei.» Dette er både de innledende ord i Koranen og selve åpningsordene til alle muslimens bønner. For et jødisk eller et kristent øre er det velkjente toner som her slås an. I religiøs henseende er muslimene våre fettere, og det bør vi ikke glemme når vi nå i stadig større grad kan møte dem innenfor våre egne grenser.

Det er stor forskjell på den muslimske og den kristne religion. Men likevel var det dypst sett noe kjent ved den fremmede sangen fra minareten. Den berørte de samme strenger som messesangen i kirken hjemme. Den pekte ut over dette jordiske liv; den var fylt av hengivelse til Gud.

Jeg gikk tilbake til mine landsmenn på diskoteket, hvor stemningen allerede var preget av de altfor mange tømte glass. Kontrasten mellom den muslimske bønnestund og det skandinaviske fyllekallas var hjerteskjærende. Hva er det som er skjedd med menneskene i våre nordiske velferdssamfunn? Hvordan kan det ha seg at så mange ikke har noen annen forventning til livet enn å få tilfreds-

stillet så raskt som mulig alle sine umiddelbare behov? Og hvorfor hører anledningen til å drikke seg fra sans og samling med til så manges feriedrøm? Jeg spør av medfølelse, ikke av moralsk forargelse, enda også den ofte kunne være på sin plass. Synet av forfyllede skandinaver i en gammel kulturناسjon fikk vår velferd til å virke som et skjørt skall rundt en stor armod. De garn vi møysommelig har heklet for å sikre oss alle tilværelsens goder, de har på en måte tatt oss til fange og stengt oss inne i oss selv. Vi har glemt eller forkastet de gamle hengivelsens ord som jøder, kristne og muslimer har felles: Ære være Gud. Vår største nød, som intet sosialbudsjett kan bote på, er at så mange hjerter bare banker for seg selv.

Det forvirrende, og samtidig vidualderlige ved å komme til et muslimsk land og få muslimske venner, var å erfare at de av oss som fremdeles har religionen som grunnlag og veiviser i livet, egentlig har mer til felles med muslimene enn med våre egne avkristnede landsmenn. Gudstroen ligger dypere i oss enn de nasjonale sær-egenheter, ja, den ligger dypere enn grensene mellom religionene. Enten vi er muslimer eller kristne eller jøder løfter gudstroen oss mot noe utenfor oss selv, noe høyere enn oss selv. Vi erkjenner at vi er skapt, og at vårt liv først får sin fulle og hele mening og verdi når vi takker og lovpriser vår Skaper, den nådige, den barmhjertige.

Pater Hilarion